

Vrednotenje Pobude za zaposlovanje mladih
(program »**Prvi izziv 2015**«) - znižanje brezposelnosti
mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali
usposablajo v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji
vzhodna Slovenija

Prva faza

KAZALO

KAZALO	2
POVZETEK	4
SUMMARY	5
1. UVOD	6
2. METODOLOGIJA IN POTEK VREDNOTENJA	6
3. PROGRAMA »PRVI IZZIV 2015«	8
4.1 Izhodišča	8
4.2 Javno povabilo	11
4.2.1 Predmet Javnega povabila	11
4.2.2 Namen Javnega povabila	12
4.2.3 Cilj javnega povabila in kazalniki	12
4.2.4 Oblika pomoči	14
4.2.5 Pogoji za delodajalca	15
4.2.6 Postopek izbire kandidata na prosto delovno mesto	15
4.2.7 Merila za ocenjevanje prejetih ponudb	16
4.2.8 Viri sofinanciranja in višina sredstev	17
4.2.9 Upravičeni stroški izvedbe projekta	17
4.3 Analize nasprotnih dejstev	18
4. ENAKOST SPOLOV	20
5. SKLEPI IN PRIPOROČILA	23
Viri	25
Priloga 1: Razmere na trgu dela – Gibanje in struktura mladih brezposelnih oseb na dan 30. 11. 2015	26
Priloga 2: Predstavitev dosežkov in rezultatov programov za mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi	28

Seznam uporabljenih kratic

ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
KRVS	kohezijska regija Vzhodna Slovenija
KRZS	kohezijska regija Zahodna Slovenija
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
OVE	obnovljivi viri energije
RS	Republika Slovenija
SVRK	Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
ZRSZ	Zavod RS za zaposlovanje
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje RS

POVZETEK

Program »Prvi izziv 2015« je instrument za znižanje brezposelnost mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija. Namenjen je spodbujanju zaposlovanje mladih iz ciljne skupine na način usklajevanja ponudbe in povpraševanja, saj bodo mladi iz ciljne skupine vključeni v subvencionirano zaposlitev pri delodajalcih v obliki delovnega razmerja za obdobje 15 mesecev, s trimesečnim poskusnim delom (3+12). Za subvencionirane zaposlitve predvidoma 2.859 mladih je na voljo skupaj 20,7 milijonov evrov.

Prva faza vrednotenja je pokazala, da instrument ustrezno naslavlja ključno problematiko in pričakovanja ciljne skupine ter vzpostavljeni sistem spremljanja zagotavlja tako kvantitativno kot kvalitativno izvedbo vrednotenja programa v letu 2018. Presoja kazalnikov po kriteriju SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Timely) pokaže, da zadostijo kriterijem. Edino identificirano tveganje v vzpostavljenem sistemu spremljanja je odsotnost merljive definicije »kvalitete« zaposlitev, ki pa ga končni upravičenec obvladuje s samo pogodba o zaposlitvi, s pravicami, ki iz nje izhajajo, ter zagotavljanjem skladnosti zaposlitve s pridobljeno izobrazbo posameznika.

V prvi fazi vrednotenja smo preverili tudi smiselnost in pogoje za izvedbo t.i. analize nasprotnih dejstev (counterfactual evaluation). V primeru programa Prvi izziv 2015 ni smiselno zgraditi vzporedne verodostojne kontrolne skupine, saj so do subvencije upravičeni vsi brezposelni mladi v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, pri čemer program Prvi izziv 2015 že gradi na izkušnjah preteklih programov finančne perspektive 2007 – 2013, tako da s predhodnim postopkom in prednostnimi skupinami Zavod že zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta.

Program spodbuja nediskriminacijo, saj ne diskriminira ne znotraj specifično opredeljene ciljne skupine ne v okviru javnega povabila. Enakosti moških in žensk direktno ne spodbuja, vendar pa lahko na podlagi preteklih podatkov zaključimo, da bo Prvi izziv 2015 zagotovil enakost po spolu. Javno povabilo se ne osredotoča na trajnostni razvoj, saj dejavnost delodajalca (razen nekaterih omejitev) nima nikakršne teže pri odločitvi glede odobritve subvencije. Ne smemo pa zanemariti vidika dolgoročnejšega razvoja in prepoznavanja potreb na trgu dela in gospodarskih priložnosti, saj s programom zagotavljamo bolj ustrezno delovno silo in nižamo stopnjo brezposelnosti.

SUMMARY

»Prvi izziv 2015« is a program that helps decreasing unemployment rate among young people, that are neither employed nor in a process of education nor training, age group of 15-29 with permanent address in cohesion region of Eastern Slovenia. It aims to increase the employment of young people from the target group by matching the supply and demand of labor market. Young people from the target group will participate in subsidized employment for a period of 15 months, with a probation period of three months (3 + 12). There is EUR 20.7 million available for subsidized employment and 2,859 young people are expected to participate in the program.

First phase of evaluation showed that the instrument properly addresses key issues and target group's expectations. The monitoring system established will provide possibilities for both quantitative and qualitative evaluation of the program implementation in 2018. The indicators that have been set meet the "SMART" (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Timely) criteria. However, the absence of a clear definition and measurement of "Quality of employment offers received by YEI participants" is the only identified risk in the system set-up mitigated by the beneficiary via employment contract's benefits and job offers in line with the level of skills/qualifications.

In the first phase of evaluation, we also assessed the possibility of terms and conditions for the implementation of counterfactual analysis (counterfactual evaluation). In the case of program "Prvi izziv 2015" it does not make sense to define a parallel control group, since all unemployed young people are eligible to be subsidized in the Eastern Slovenia cohesion region. Program "Prvi izziv 2015" has built on the experience of previous programs from the financial perspective 2007 – 2013 in a way that preliminary procedures and priority groups have the effect of reducing the "dead weight" of an instrument.

The program promotes non-discrimination, since public invitation does not discriminate within the defined target group. Even though it does not directly promote equality between men and women, we can (based on historical data) conclude that the "Prvi izziv 2015" ensures equality of gender. Public invitation does not focus on sustainable development, as the activity of the employer (except for certain restrictions) have no weight in deciding whether to grant that employer or not. However, we cannot ignore longer-term perspective on development, identification of situation in the labor market and economic opportunities, since the program provides a more appropriate labor force and reduces unemployment.

1. UVOD

Deloitte d.o.o. je na podlagi javnega naročila Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko Republike Slovenije izvedel prvo fazo vrednotenja programa »Prvi izziv 2015«, ki ga financirata Republika Slovenija ter Evropska unija iz Pobude za zaposlovanje mladih in Evropskega socialnega sklada (ESS).

Cilj programa »Prvi izziv 2015« je znižati brezposelnost mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija. Namen operacije je spodbuditi zaposlovanje mladih iz ciljne skupine na način usklajevanja ponudbe in povpraševanja, saj bodo mladi iz ciljne skupine vključeni v subvencionirano zaposlitev pri delodajalcih v obliki delovnega razmerja za obdobje 15 mesecev, s trimesečnim poskusnim delom (3+12). Za subvencionirane zaposlitve predvidoma 2.859 mladih je na voljo skupaj 20,7 milijonov evrov.

Uredba št. 1304/2013¹ v 19. členu, ki govori o spremljanju in vrednotenju, v 6. točki določa, da se vsaj dvakrat v programskem obdobju z vrednotenjem oceni uspešnost, učinkovitost in vpliv skupne podpore iz ESS in posebnih sredstev za pobudo za zaposlovanje mladih in izvajanje jamstva za mlade. Prvo vrednotenje mora biti zaključeno do 31. decembra 2015, drugo vrednotenje pa do 31. decembra 2018.

Prva faza vrednotenja, ki je izvedena v decembru 2015, skladno z zahtevami naročnika zajema oceno priprave programa (vključno z javnim povabilom), pripravljenosti sistema spremljanja (sistem, kazalniki) za potrebe vrednotenja učinkov in rezultatov ter vplivov v letu 2018, smiselnost in pogoje za izvedbo t.i. analize nasprotnih dejstev (counterfactual evaluation) in uveljavljanje načel enakih možnosti.

2. METODOLOGIJA IN POTEK VREDNOTENJA

Javno povabilo Prvi izziv 2015 je bilo objavljeno 30. 11. 2015, zato smo v prvi fazi program vrednotili zgolj po kriteriju »ustreznost«, ali instrument ustrezno naslavlja ključno problematiko in pričakovanja ciljne skupine ter ali vzpostavljeni sistem spremljanja zagotavlja izvedbo vrednotenja v letu 2018 po kriterijih učinkovitost, uspešnost in vpliv.

Poiskali smo tudi odgovore na vprašanja:

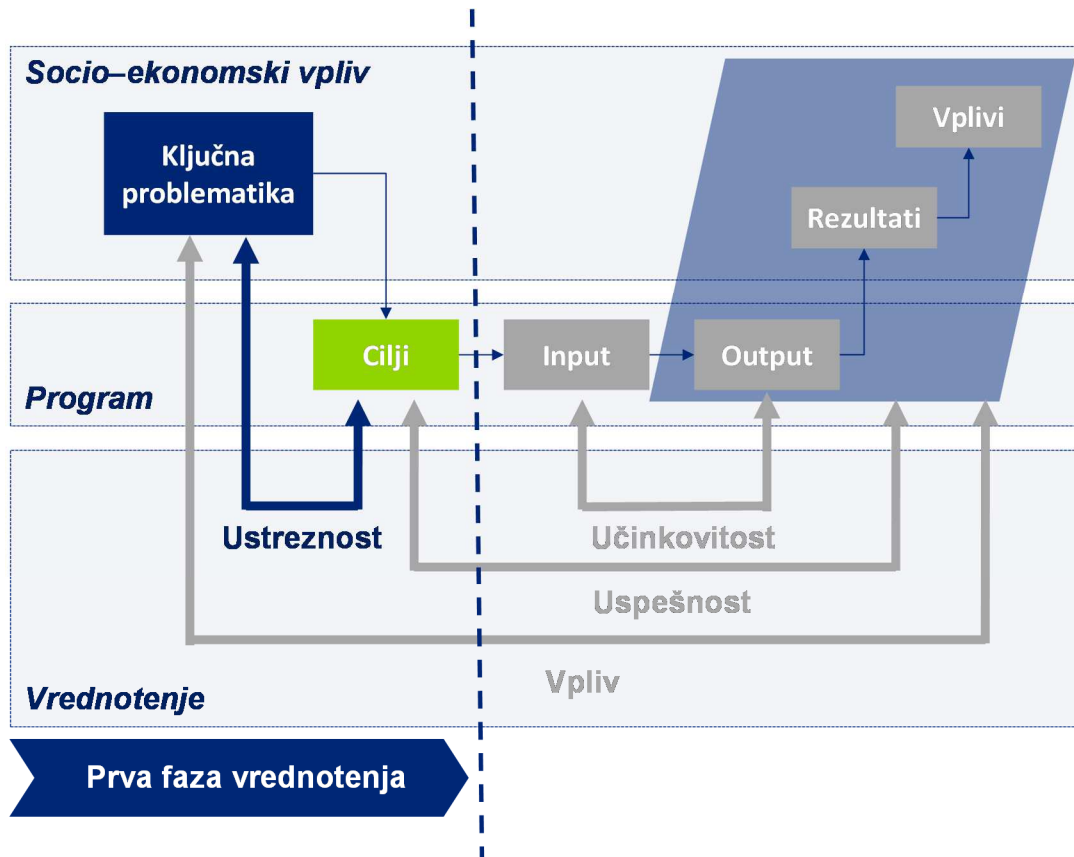
- Ali sta sistem izvajanja in spremljanja zastavljena na način, da bo omogočeno kvalitetno izvajanje in spremljanje ključnih kazalnikov?

¹ UREDBA (EU) št. 1304/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006

- Ali program spodbuja enakost moških in žensk ter nediskriminacijo ter upošteva načelo trajnostnega razvoja?
- Ali je smiselna/mogoča izvedba t.i. counterfactual evaluation in kakšni so pogoji za vzpostavitev kontrolne skupine?

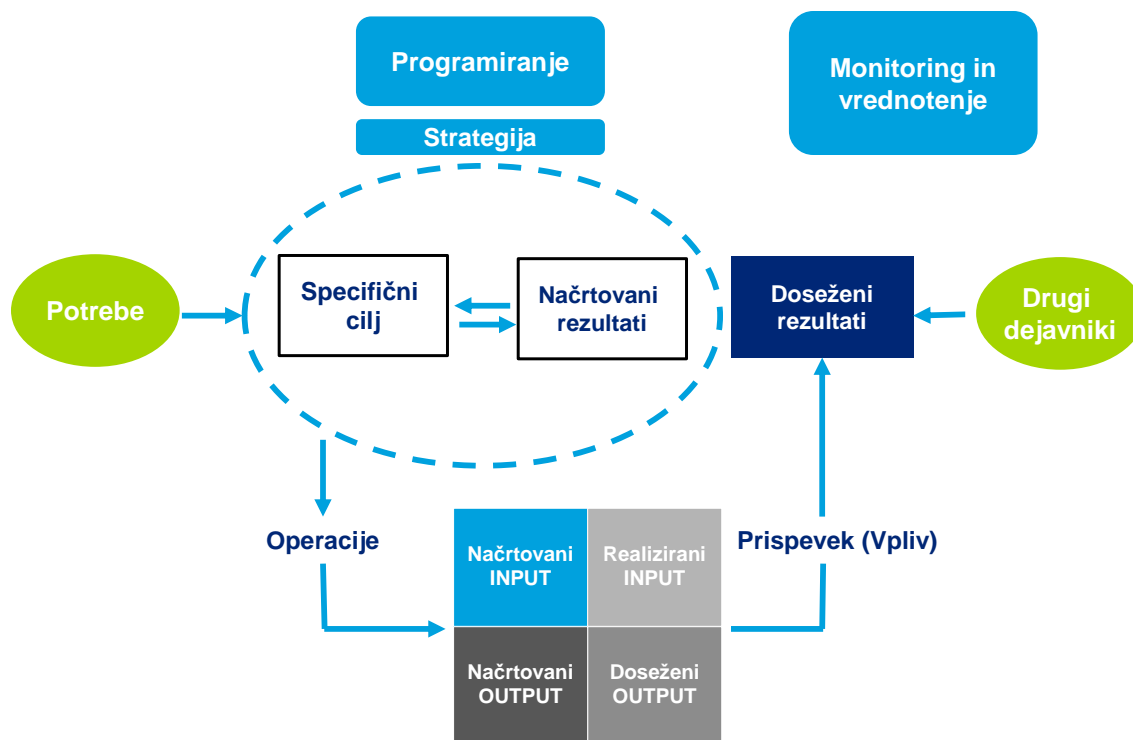
Kriteriji vrednotenja so oblikovani na podlagi I-O-O-I modela («Inputs-Outputs-Outcomes-Impacts»), kot je prikazano na spodnji sliki. Na spodnji sliki je prikazana tudi prva faza vrednotenja.

Slika: Model I-O-O-I

Vir: Povzeto po Evropski Komisiji in prilagojeno

Spodnja slika prikazuje poenostavljen logični okvir programiranja, monitoringa in vrednotenja, in sicer s prikazom povezave outputov, rezultatov in vpliva na nekoliko drugačen način.

Vir: Povzeto po Evropski Komisiji in prilagojeno

Prva faza vrednotenja je vključevala kabinetni pregled stanja in analizo že obstoječih gradiv, analiz ter postopkov. Prav tako sta bila organizirana dva sestanka z organom upravljanja (Službo vlade RS za razvoj in kohezijsko politiko), posredniškim telesom (Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) in končnim upravičencem (Zavodom RS za zaposlovanje).

S težavami ali omejitvami vrednotenja se v prvi fazi nismo soočili.

3. PROGRAM »PRVI IZZIV 2015«

1.1 Izhodišča

Razmere na trgu dela so se med gospodarsko krizo najbolj poslabšale prav za mlade, povečala se je brezposelnost mladih kot tudi segmentacija na trgu dela. Zaradi povečanja brezposelnih mladih je Slovenija v skladu s pobudami na ravni EU sprejela jamstvo za mlade, ki zagotavlja da bo vsakemu mlademu v starosti od 15 do vključno 29 let ponujena zaposlitev (tudi s pripravništvom), usposabljanje na delovnem mestu, vključitev v formalno izobraževanje ali krajša oblika institucionalnega ali praktičnega usposabljanja v štirih mesecih po prijavi v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje. Slovensko jamstvo za mlade je razširjeno na ciljno skupino

mladih do 29 leta. Za Slovenijo je namreč značilen velik delež brezposelnih, starih med 25 in 29 let (iz podatkov ZRSZ² je razvidno, da je kar 60 odstotkov na novo prijavljenih brezposelnih mladih starih med 25 in 29 let ter da jih prav tako kar 60 odstotkov prihaja iz vzhodnega dela Slovenije).³ Podrobnejši pregled gibanja in strukture mladih brezposelnih oseb na dan 30. 11. 2015 je v **Prilogi 1**.

Uredba št. 1304/2013 določa naloge **Evropskega socialnega sklada (ESS)**, vključno s pobudo za zaposlovanje mladih, področje uporabe njegove podpore, posebne določbe in vrste izdatkov, upravičenih do pomoči.

Širše gledano ESS spodbuja visoke stopnje zaposlenosti in kakovost delovnih mest, izboljšuje dostop do trga dela, podpira geografsko in poklicno mobilnost delavcev ter olajšuje njihovo prilagajanje industrijskim spremembam in spremembam proizvodnih sistemov, potrebne za trajnostni razvoj, spodbuja visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja za vse in podpira prehod mladih iz izobraževanja v zaposlovanje, deluje proti revščini in krepi socialno vključevanje, spodbuja enakost spolov, nediskriminacijo in enake možnosti, s tem pa prispeva k uresničevanju prednostnih nalog Unije za krepitev gospodarske, socialne in teritorialne kohezije.

Ožje gledano, eno izmed področij uporabe podpore je »Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in podpora mobilnosti delavcev«, pri čemer gre za trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade.⁴

V **Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020**⁵, 8. prednostni osi »Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile«, je zapisano, da se bodo ukrepi na trgu dela izvajali na celotnem območju Slovenije in v posamezni kohezijski regiji oz. ožjem lokalnem območju. Politike in ukrepi s področja so zasnovani nacionalno, pri čemer je alokacija sredstev vedno večja za območja z izrazitejšimi težavami. Zaradi slednjega se med izvajanjem operativnega programa pričakuje, da se bodo nekateri ukrepi ločili glede na potrebe obeh kohezijskih regij, drugi pa bodo zaradi narave politike zaposlovanja, ki je v pristojnosti države, ostali horizontalni za območje celotne Slovenije.

Za ciljne skupine brezposelnih, ki so v posamezni kohezijski regiji še posebej ranljive (npr. v KRVS mladi, osebe z nizko stopnjo izobrazbe, v KRZS mladi v starosti 25–29 let), se bodo izvajali ciljno usmerjeni programi oziroma storitve na trgu dela. Pričakuje se, da bodo vse operacije, pri katerih

² Analiza ZRSZ: Mladi in trg dela, maj 2013, http://www.ess.gov.si/_files/4809/mladi_in_trg_dela.pdf

³ http://www.eu-skladi.si/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1304&from=SL>

⁵ http://www.eu-skladi.si/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

se predvideva vključitev ciljnih skupin, financirane v regiji, kjer ima vključena skupina stalno prebivališče, saj je to v korist tiste regije.

Specifični cilj 2: Izvedba pobude za zaposlovanje mladih – znižanje brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija⁶.

Kohezijska regija vzhodna Slovenija je upravičena do sredstev iz Pobude za zaposlovanje mladih. Ta specifični cilj je zato namenjen dodatnemu zmanjševanju brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do vključno 29 let v kohezijski regiji vzhodna Slovenija.

Pričakovan rezultat pri tem specifičnem cilju je ohranitev deleža zaposlenih od vključenih mladih v kohezijski regiji vzhodna Slovenija v ukrep na trgu dela.

Pričakovan rezultat bo dosežen z izvedbo programa **Prvi izziv**, ki pomeni kombinacijo poskusnega trimesečnega obdobja, v katerem se mlada oseba spozna z delodajalcem in delom oz. delovnim mestom in ki se nato ob vzajemni ustreznosti nadaljuje v subvencionirano zaposlitev za eno leto. Podoben program se je v Sloveniji izvajal že v pretekli finančni perspektivi in se izkazal kot zelo uspešen ukrep pri vključevanju mladih na trg dela. V **Prilogi 2** so povzeti dosežki in rezultati programov za mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi.

Predvideni ukrepi **Pobude za zaposlovanje mladih**, drugega specifičnega cilja, so del izvedbenega načrta **Jamstva za mlade**, ki je pripravljen, da se dosežejo cilji večje zaposlenosti med mladimi. Glede na razmeroma nizka sredstva, ki so bila Sloveniji dodeljena iz naslova Pobude za zaposlovanje mladih, nameravajo s sredstvi te pobude podpreti le en program, ki bo po eni strani spodbuda za delodajalce, da bodo zaposlili mlade do vključno 29. leta starosti, po drugi strani pa bo mladim zagotovil vključitev v 15-mesečno zaposlitev skupaj s trimesečnim poskusnim delom. Tako bo mlada oseba dobila pomembne prve delovne izkušnje in boljše možnosti za nadaljnjo zaposlitev. Pri tem bo zagotovljena kakovost zaposlitve, saj bo temeljila na pogodbi o zaposlitvi z vsemi pravicami, ki iz nje izhajajo, in bo v skladu s pridobljeno izobrazbo posameznika.

Ciljne skupine: mladi od 15 do vključno 29 let, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, ki prebivajo v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, ki so brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi, in so ali niso prijavljeni kot iskalci dela. Pri izvajanju ukrepa se upošteva ciljna skupina Pobude za zaposlovanje mladih, kot je opredeljena v Uredbi (EU) št. 1304/2013, pri čemer se je Slovenija odločila, da ciljno skupino razširi na mlade do vključno 29 let.

⁶ http://www.eu-skladi.si/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

Upravičenec: Zavod RS za zaposlovanje

1.2 Javno povabilo

Zavod RS za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: Zavod) je 30. 11. 2015 objavil Javno povabilo delodajalcem za subvencionirano zaposlovanje brezposelnih oseb iz ciljne skupine v okviru programa Prvi izziv 2015.

V nadaljevanju je povzeto besedilo Javnega povabila in podrobnejša razlaga določenih sklopov, za katere informacije smo pridobili na intervjuju s pripravljavci razpisa, to je Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavodom RS za zaposlovanje, dne 16. 12. 2015.

1.2.1 Predmet Javnega povabila

Predmet javnega povabila je zbiranje ponudb delodajalcev za izvedbo projekta v okviru programa Prvi izziv 2015, ki obsega vključevanje brezposelnih oseb iz ciljne skupine v subvencioniranje zaposlitev za obdobje najmanj 15 mesecev neprekinjeno s trimesečnim poskusnim delom (3+12 mesecev) in sicer za polni delovni čas 40 ur tedensko oziroma sorazmerno manj v skladu z odločbo o invalidnosti.

Ciljna skupina so mladi brezposelni, ki imajo stalno prebivališče v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, še niso dopolnili 30. leta starosti, so najmanj tri mesece neprekinjeno prijavljeni med brezposelnimi pri Zavodu ter se ne izobražujejo ali usposablajo.

Ponudbo lahko odda delodajalec, registriran kot samostojni poslovni subjekt s svojo matično številko, ki bo s pomočjo subvencije zaposlil brezposelno(e) osebo(e) iz ciljne skupine.

Nosilec projekta je delodajalec, katerega ponudba je sprejeta na podlagi javnega povabila, z vsemi svojimi registriranimi enotami in z vsemi brezposelnimi osebami iz ciljne skupine, vključenimi v zaposlitev, s katerim Zavod sklene pogodbo o izvedbi projekta v okviru programa Prvi izziv 2015.

Upravičenec je ciljno skupino opredelil skladno z Uredbo, Operativnim programom in drugimi strateškimi dokumenti. Na podlagi intervjuja in naknadno posredovanih podatkov ugotavljamo, da je brezposelnih mladih, ki ustrezajo zgoraj omenjenim pogojem na dan objave javnega povabila 16.251, načrtovano pa je, da se bo v program vključilo 2.859 mladih brezposelnih oseb, kar predstavlja 17,6% ciljne skupine. Osnovni pogoj, da mora biti mlad brezposeln najmanj tri mesece neprekinjeno prijavljen med brezposelnimi na Zavodu izhaja iz izkušenj Zavoda, da je to

optimalna doba za strokovno oceno posameznega kandidata, saj se Zavod trudi, da bi najprej interveniral s cenejšimi ukrepi, kot so npr. izobraževanja ali usposabljanja, šele nato pa z ukrepi aktivne politike zaposlovanja oziroma s subvencijo. Cilj zavoda ni subvencionirati zaposlovanje neposredno zaposljivih brezposelnih mladih. Zaradi omejenih sredstev pobude Prvi izziv in s ciljem doseči pravo ciljno skupino, je upravičenec določil dodatne kriterije, t.i. prednostne skupine. Upravičenec prednostno obravnava tiste primere, pri katerih gre za brezposelne mlade, ki dve leti niso bili vključeni v noben program Zavoda, so dolgotrajno brezposelni, imajo socialne ali zdravstvene težave. Prav tako si Zavod pridržuje pravico pripraviti nabor potencialnih kandidatov, s čimer še dodatno zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta.

1.2.2 Namen Javnega povabila

Namen javnega povabila je spodbujanje zaposlovanja brezposelnih oseb iz ciljne skupine, kar jim bo omogočilo izboljšanje dostopa do čim prejšnje in kakovostne zaposlitve, s čimer se bodo izboljšale možnosti za njihovo nadaljnjo zaposlitev, posredno pa se bo na ta način zniževala stopnja brezposelnosti mladih, ki se ne izobražujejo ali usposabljujejo.

Kot je zapisano že v samem besedilu Javnega povabila se program izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, v okviru:

- 8. prednostne osi: »Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile«,
- 8.2. prednostne naložbe: »Trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljujejo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade« in
- 8.2.2. specifičnega cilja: »Izvedba Pobude za zaposlovanje mladih - Znižanje brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljujejo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji vzhodna Slovenija«.

Javno povabilo je skladno z usmeritvami in cilji Operativnega programa.

1.2.3 Cilj javnega povabila in kazalniki

Cilj javnega povabila je omogočiti zaposlitev **2.859** brezposelnim osebam iz ciljne skupine za obdobje vsaj petnajst (15) mesecev neprekinjeno s tri (3) mesečnim poskusnim delom, za polni delovni čas oziroma delovni čas v skladu z odločbo o invalidnosti, pri čemer se predvideva da bo vsaj **88 % vključenih oseb končalo program** (kazalnik rezultata).

Kazalniki učinka:

- Brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi: 2.859, od tega

- Dolgotrajno brezposelni: 715
- Stari manj kot 25 let: 1.490
- Stari od 25 do 29 let: 1.369

se bodo spremljali na letnem nivoju preko informacijskih sistemov (APZ net, ISARR 2) in poročanja upravičencev. Končno poročilo za vsakega zaposlenega kandidata mora skladno z zahtevami javnega povabila delodajalec posredovati v 60-ih dneh po zaključku subvencionirane zaposlitve. Delodajalci morajo oceniti vpliv subvencionirane zaposlitve na bodoče zaposlitvene možnosti vključene osebe in na delovanje podjetja/organizacije ter naštetih kompetence, sposobnosti in zmožnosti, ki jih je v času subvencionirane zaposlitve pridobila vključena oseba.

Specifični kazalniki rezultatov za program Prvi izziv 2015 za KRVS določajo:

- **88 % vključenih oseb bo uspešno končalo program.**
- **74% mladih starih 15 - 29 let zaposlenih tudi ob izhodu** (spodbude za zaposlitev). V preteklem obdobju 2007 – 2013 je 74 % oseb ohranilo zaposlitev tudi **30 dni po zaključku** pogodbenih obveznosti. Z izboljšanimi storitvami ZRSZ, kombiniranimi ukrepi in boljše gospodarsko napovedjo je predvideno, da bo izhodiščna vrednost presežena. Predviden cilj do leta 2023 je, da bo 74 % vseh oseb, ki bodo vključeni v programe, ki spodbujajo zaposlovanje tudi ob izhodu zaposleni.
- **70% mladih**, ki so bili vključeni v program in so **po 6 mesecih** zaposleni vključno s samozaposlitvijo. V program Prvi izziv je bilo vključenih 1.019 iskalcev prve zaposlitve na KRVS. Na dan križanja podatkov 24. 7. 2014 je 442 osebam že poteklo 6 mesecev od zaključka pogodbenih obveznosti, od katerih je 73 % zaposlenih. Ker pa 60 % vseh vključenih še ni doseglo 6 mesecev, se ocenjuje, da bo 70 % vseh vključenih tudi po 6 mesecih zaposlenih.

»Ob izhodu« pomeni datum, ki vključuje datum zaključka pogodbene obveznosti (npr. 12-mesečne subvencionirane zaposlitve) + 30 dni oziroma za 6 mesecev +180 dni.

Ob izhodu bo upravičenec preveril status zavarovalne podlage za vse vključene osebe. Preveril bo: ali so te osebe zaposlene pri delodajalcih, samozaposlene, ali imajo drugo zavarovalno podlago, iz katere izhaja da je oseba zaposlena.

Podatke bodo pridobili tako, da bodo križali baze podatkov javnih institucij. Baza podatkov Zavoda vsebuje naslednje podatke: EMŠO osebe, ki je bila vključena v program, podatke o vrsti programa, v katero je bila oseba vključena, datum pričetka in zaključka programa, v katerega je bila oseba vključena. Baza Zavoda za zdravstveno zavarovanje RS (v nadaljevanju ZZZS) vsebuje podatke o vseh državljanih RS ter njihovo zavarovalno podlago osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Zavod bo vsak mesec ZZZS posredoval EMŠO podatke o vseh vključenih, za katere se je subvencionirana zaposlitev zaključila, ZZZS bo za vsako osebo (na podlagi EMŠO) opredelil zavarovalno podlago za osnovno zdravstveno zavarovanje. Vse osebe, ki bodo zavarovane po

zavarovalnih podlagah, ki so podrobneje opredeljene v Prilogi 6 Operativnega programa (Tabele kazalnikov rezultatov in učinkov s pojasnili), se bodo štele kot osebe, ki so zaposlene ob izhodu. Tovrstno križanje je bilo omogočeno že v obstoječi finančni perspektivi 2007 – 2013. Pravna podlaga za izmenjavo podatkov je Zakon o urejanju trga dela.

Presoja kazalnikov po kriteriju SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Timely) pokaže, da zadostijo kriterijem SMART. Tako kazalniki učinka kot kazalniki rezultata so specifični, merljivi, izračunljivi in na razpolago, ustrezni za vrednotenje programa tudi v času (kazalniki rezultata »ob izhodu«). Kazalniki učinka omogočajo spremljanje po starosti (do/nad 25) in statusu (dolgotrajno brezposelni).

Kazalniki učinka in rezultata zagotavljajo tako kvantitativno kot kvalitativno vrednotenje programa z vidika vpliva programa na trajnost zaposlitev (»ob izhodu«) v letu 2018. Presoja »kvalitete« zaposlitev in same strukture udeležencev (razen kazalnikov povezanih s starostjo in po statusu dolgotrajne brezposelnosti, ki so še vzpostavljeni) pa bo mogoče izvesti šele po zaključku programa.

1.2.4 Oblika pomoči

Dodeljena sredstva za izvedbo projekta v okviru programa Prvi izziv 2015 predstavljajo pomoč po pravilu »de minimis«, priglašeno s shemo »Spodbujanje usposabljanja, zaposlovanja in samozaposlovanja« (št. priglasitve: M001-5022860-2014/IV z dne 7. 9. 2015, z vsemi spremembami). To pomeni, da skupni znesek pomoči, dodeljen enotnemu podjetju, ne sme preseči 200.000,00 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let, ne glede na obliko ali namen pomoči ter ne glede na to, ali se pomoč dodeli iz sredstev države, občine ali Unije (v primeru podjetij, ki delujejo v cestno tovornem prometu, znaša zgornja dovoljena meja pomoči 100.000,00 EUR).

V okviru obravnave ponudb delodajalcev bo Zavod izpolnjevanje pogoja za dodelitev pomoči po pravilu »de minimis« preveril na podlagi podatkov delodajalca, ki so sestavni del ponudbe za izvedbo projekta in dodatno s poizvedbo pri Sektorju za spremljanje državnih pomoči na Ministrstvu za finance.

Oblika dodeljene pomoči se razlikuje od javnih povabil v pretekli finančni perspektivi. Namesto pravila »de minimis« je subvencija štela kot državna pomoč, pri čemer je dovoljena intenzivnost državne pomoči znašala 50 % upravičenih stroškov posamezne subvencionirane zaposlitve (v nadaljnjem besedilu: upravičeni stroški projekta), ki zajemajo oziroma so seštevek: neto plače, obveznih prispevkov iz plače (prispevki delojemalca), akontacije dohodnine in obveznih prispevkov na plačo (prispevki delodajalca). V obdobju 2007 - 2013 je bila v okviru programov za spodbujanje zaposlovanja delodajalcem omogočena spodbuda za zaposlitev brezposelne osebe

za eno leto v okviru subvencije v višini 5.000,00 EUR, ki ni presegala 50 % minimalne plače za eno osebo za eno leto. V prihodnjih letih MDDSZ predvideva, da se bo minimalna plača dvignila, zato je načrtovana višja subvencija (6.000 €), prav tako pa bodo mladi potrebovali dodatna usposabljanja/izobraževanja in mentorstvo v okvirni višini 900 EUR na leto ter zdravniški pregled 100 EUR. Skupaj bi spodbuda v povprečju znašala 7.000 €/leto na osebo. Subvencija po pravilu »de minimis« v višini 7.250 za 15 mesecev je primerljiva s subvencijo pretekle finančne perspektive.

S spremenjeno obliko pomoči se je poenostavila administracija preverjanja dovoljene intenzivnosti državne pomoči.

1.2.5 Pogoji za delodajalca

Med pogoji za delodajalca je pomembno izpostaviti pogoj, ki se nanaša na število možnih vključitev brezposelnih oseb.

Delodajalec lahko odda eno ali več ponudb, vendar za omejeno skupno število brezposelnih oseb iz ciljne skupine, ki jih želi vključiti v projekt. Število možnih vključitev je odvisno od povprečnega števila oseb, ki jih je imel prijavljene v vsa obvezna socialna zavarovanja za najmanj polovični delovni čas v zadnjih 3 mesecih pred mesecem oddaje ponudbe na javno povabilo, ter znaša:

- od 1 do vključno 2 povprečno prijavljeni osebi: delodajalec lahko prejme spodbudo za največ 1 subvencionirano zaposlitev;
- od 3 do vključno 5 povprečno prijavljenih oseb: delodajalec lahko prejme spodbudo za največ 2 subvencionirani zaposlitvi;
- od 6 ali več povprečno prijavljenih oseb: delodajalec lahko prejme spodbudo za največ 5 subvencioniranih zaposlitev

Na intervjuju je upravičenec obrazložil, da je do zgoraj omenjene omejitve prišlo zaradi preteklih izkušenj povezanih z omejenim številom subvencij in posledično predčasnim zaprtjem povabil.

1.2.6 Postopek izbire kandidata na prosto delovno mesto

Delodajalec odda ponudbo na javno povabilo po poteku roka za prijavo na prosto delovno mesto in po opravljeni izbiri kandidata, za katerega je Zavod ugotovil smiselnost vključitve.

Na intervjuju je upravičenec razložil, kako deluje predhodni postopek. Delodajalec mora oddati ponudbo za delovno mesto in jo objaviti na Zavodu. Delodajalec sicer lahko predlaga svoje kandidate, ki pa se jih potem primerja z kandidati, ki jih predlaga Zavod (prednostne skupine).

Kandidate se preverja na treh nivojih in sicer, a) ko jih napotijo k delodajalcu (napotitev), b) pri vlogi ponudbe delodajalca (komisija) in c) pri podpisu pogodbe o zaposlitvi (strokovni delavec). S tem Zavod reši problem sofinanciranja zaposlitve oseb, ki so manj primerne za izbrano delovno mesto in pridobitev subvencije. Opisani predhodni postopek je pomembna vsebinska nadgradnja preteklih javnih povabil, ki zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta.

Navodila za delodajalce so v javnem povabilu jasna in postopkovno natančno opisana.

Kontrolo upravičenosti ciljne skupine Zavod izvaja v treh fazah, in sicer v fazi napotitve k delodajalcu, v fazi izbora in pred podpisom pogodbe o zaposlitvi. Vsebinska kontrola se izvaja po starosti, stalnem prebivališču in socialnem statusu. Spremlja se tudi razmerje zaposlitev po spolu.

1.2.7 Merila za ocenjevanje prejetih ponudb

Merila za ocenjevanje prejetih ponudb so naslednja:

a) Osnovno merilo za izbor:

Predlagana brezposelna oseba za zaposlitev ustreza kriterijem ciljne skupine javnega povabila (1T) Minimalno število točk, da se ponudba sprejme: (1T)

b) V primeru večjega števila predloženih ponudb od razpoložljivih sredstev, se pri ocenjevanju upoštevajo še naslednja merila:

1. Ponudnik v zadnjih 3 letih še ni prejel izplačanih sredstev za noben ukrep aktivne politike zaposlovanja (3T)

2. Ponudnik je ohranil zaposlitev vseh oseb, ki so bile v zadnjih 2 letih pri njem vključene v programe subvencioniranega zaposlovanja, še vsaj 6 mesecev po izteku programa (2T)

3. Ponudnik je ohranil zaposlitev 50 % in več oseb, ki so bile v zadnjih 2 letih pri njem vključene v programe subvencioniranega zaposlovanja, še vsaj 6 mesecev po izteku programa (1T)

Opombe: Ponudba se točkuje za vsako posamezno predlagano brezposelno osebo posebej. V primeru večjega števila predloženih ponudb od razpoložljivih sredstev, se pri točkovanju ponudbe poleg osnovnega merila iz točke a, upoštevajo merila iz točke b. Ko več ponudb doseže enako število točk tudi po upoštevanju meril iz točke b, imajo prednost ponudbe za zaposlitev brezposelne/-ih oseb/-e, ki je/so dlje časa prijavljena/-e v evidenci brezposelnih oseb.

Merila za ocenjevanje so jasna in usklajena z zastavljenimi cilji.

1.2.8 Viri sofinanciranja in višina sredstev

Program sofinancirata Evropska unija, in sicer iz Pobude EU za zaposlovanje mladih in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v vlogi posredniškega organa.

Za program Prvi izziv 2015 je namenjenih skupaj 20.725.956,00 EUR sredstev. Iz navedene višine sredstev se krijejo oz. izplačajo upravičeni stroški izvajanja projekta v okviru programa, in sicer subvencije za zaposlitev okvirno 2.859 brezposelnih oseb iz ciljne skupine po v spodnji tabeli načrtovani dinamiki.

Vir financiranja:	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	SKUPAJ sredstva v EUR
Sredstva YEI - EU (44,44444 %) PP 140080 - PN 8.2 - Pobuda za zaposlovanje mladih-V-14-20-EU	888.889,00	8.000.001,00	322.646,00	9.211.536,00
Sredstva ESS- EU (44,44444 % oz. 80% ESS) PP 150038 - PN 8.2 - Trajnostno vključevanje mladih na trg dela - PZM -14-20-EU	888.889,00	8.000.001,00	322.646,00	9.211.536,00
Sredstva ESS - SLO (11,11112 %) oz. 20% ESS PP 150039 - PN 8.2 - Trajnostno vključevanje mladih na trg dela - PZM -14-20-SLO	222.222,00	1.999.998,00	80.664,00	2.302.884,00
SKUPAJ sredstva v EUR	2.000.000,00	18.000.000,00	725.956,00	20.725.956,00

Zaradi pozne objave javnega povabila v letu 2015 načrtovana realizacija ne bo dosežena. Sredstva se bodo prenesla v leto 2016.

1.2.9 Upravičeni stroški izvedbe projekta

Upravičeni strošek izvedbe projekta je subvencija za zaposlitev brezposelne osebe iz ciljne skupine, ki znaša 7.250,00 EUR na osebo za neprekinjeno zaposlitev za obdobje najmanj petnajst (15) mesecev s tri (3) mesečnim poskusnim delom in sicer za polni delovni čas 40 ur tedensko. Za zaposlitev invalida, ki v skladu z odločbo o invalidnosti lahko dela le krajši delovni čas, je subvencija za zaposlitev sorazmerno manjša.

Subvencija se delodajalcu izplača na podlagi prejetega popolnega zahtevka (e-računa) delodajalca ter dokazil o zaposlitvi in sicer v dveh delih:

- za čas poskusnega dela po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi med delodajalcem in vključeno brezposelno osebo iz ciljne skupine,
- za preostali čas zaposlitve po poteku poskusnega dela.

Prvi del subvencije, ki se dodeli za čas poskusnega dela, znaša 2.250,00 EUR (750,00 EUR za vsakega od treh mesecev), drugi del subvencije, ki se dodeli za preostali del 15-mesečne

zaposlitve, pa znaša 5.000,00 EUR na osebo za poln delovni čas oziroma sorazmerno manj glede na delovni čas za zaposlitev invalida v skladu z odločbo o invalidnosti.

Dokazilo za uveljavljanje upravičenih stroškov je kopija pogodbe o zaposlitvi brezposelne osebe iz ciljne skupine, sklenjena neprekinjeno za obdobje vsaj petnajst (15) mesecev s tri (3) mesečnim poskusnim delom in za poln delovni čas (40 ur tedensko) oziroma sorazmerno manj glede na delovni čas za zaposlitev invalida v skladu z odločbo o invalidnosti. Dokazilo se priloži le k zahtevku za plačilo prvega dela subvencije. Zavod bo prijavo vključene osebe iz ciljne skupine v obvezna socialna zavarovanja in obstoj oz. ohranitev njene zaposlitve preverjal z vpogledom v podatke uradnih evidenc ZZZS.

V Javnem povabilu so opredeljeni splošni in posebni pogoji za določitev primernosti delodajalca. Eden izmed splošnih pogojev je ta, da bo delodajalec zagotovil, da v primeru sprejema ponudbe višina vseh prejetih javnih sredstev in sredstev EU za posamezno vključeno osebo v času trajanja pogodbe ne bo preseгла skupnih stroškov, nastalih v zvezi z zaposlitvijo posamezne osebe. Skupni stroški, nastali z zaposlitvijo posamezne vključene osebe so seštevek zanjo izplačanih: neto plač, obveznih prispevkov iz plače (prispevki delojemalca), akontacije dohodnine in obveznih prispevkov na plačo (prispevki delodajalca). Kot prejeta javna sredstva se štejejo tudi državne pomoči, olajšave, oprostitve ali vračila socialnih prispevkov do katerih sta upravičena nosilec projekta ali oseba na podlagi posebnih predpisov. Če je zaposlitev prekinjena pred pogodbeno dogovorjenim časom, se dodeljeni znesek pomoči de minimis ugotavlja glede na dejanski čas zaposlitve.

1.3 Analize nasprotnih dejstev

Skladno z zahtevami naročnika smo v prvi fazi vrednotenja preverili tudi smiselnost in pogoje za izvedbo t.i. analize nasprotnih dejstev (counterfactual evaluation).

V svoji najpreprostejši obliki je metoda vrednotenja z analizo nasprotnih dejstev metoda primerjave, ki vključuje primerjavo rezultatov v interesu tistih, ki so pridobili koristi od določene politike oz. programa, ukrepa (»zdravljena skupina«) z rezultati tistih, ki so v vseh pogledih podobni »zdravljeni skupini«, vendar pa politiki oz. programu, ukrepu, niso bili izpostavljeni (kontrolna skupina). Kontrolna skupina zagotovi informacije o tem, kaj bi se zgodilo s subjekti, če ne bi bili izpostavljeni intervenciji.

Vrednotenje z analizo nasprotnih dejstev temelji na potrebi, da se zberejo dokazi in se ugotovi, ali so bili cilji intervencije doseženi in nenazadnje, ali so bila sredstva učinkovito uporabljena. Te povratne informacije se upoštevajo pri oblikovanju in izvajanju prihodnjih intervencij in

proračunskih odločitev. Zaradi tega se je Evropska komisija zavezala, da bo vrednotenje učinka del življenjskega cikla izvajanja politike.⁷

V primeru programa Prvi izziv 2015 ni smiselno zgraditi vzporedne verodostojne kontrolne skupine. Do subvencije so upravičeni vsi brezposelni mladi v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, pri čemer program Prvi izziv 2015 že gradi na izkušnjah preteklih programov finančne perspektive 2007 – 2013, tako da s predhodnim postopkom in prednostnimi skupinami Zavod že zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta. Dobro praksa Zavoda je, da po vsakem zaključenem programu vzpostavi kontrolno skupino, s katero ugotavlja upravičenost vključevanja posameznih podskupin v program ter delež vključenih oseb, ki bi se zaposlile tudi, če jim zaposlitve ne bi subvencionirali.

Priporočamo, da Zavod nadaljuje z dobro prakso in da za program Prvi izziv vzpostavi kontrolno skupino v drugi polovici leta 2018, s čimer bo analiza učinkov sovpadala z rokom za izvedbo vrednotenja konec leta 2018. Pri tem pričakujemo, da se bo v vzpostavitev kontrolne skupine vključil tudi evalvator, da bo lahko presodil, ali je mogoče vzpostaviti statistično reprezentativni vzorec in izvesti vrednotenje s pomočjo kontrolne skupine skladno s smernicami Evropske Komisije za vrednotenje Pobude za zaposlovanje mladih.

⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/research-topic/counterfactual-impact-evaluation>

4. ENAKOST SPOLOV

Skladno z 10. členom **Pogodbe o delovanju Evropske Unije**⁸ mora izvajanje prednostnih nalog, financiranih iz ESS, prispevati k boju proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, pri čemer je potrebno posebno pozornost nameniti osebam, ki se soočajo z večplastno diskriminacijo. Diskriminacijo na podlagi spola bi morali tolmačiti v širšem pomenu, da bi zajeli tudi druge vidike, povezane s spolom, upoštevaje sodno prakso Sodišča Evropske unije. Izvajanje prednostnih nalog, financiranih iz ESS, bi moralo prispevati tudi k spodbujanju enakih možnosti. ESS bi moral podpreti izpolnjevanje obveznosti Unije na podlagi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, med drugim na področju izobraževanja, dela, zaposlovanja in dostopnosti. ESS bi moral spodbujati tudi prehod od institucionalne oskrbe k oskrbi v skupnosti. ESS ne bi smel podpirati nobenih ukrepov, ki prispevajo k segregaciji ali socialni izključenosti.

Ta uredba določa naloge Evropskega socialnega sklada (ESS), vključno s pobudo za zaposlovanje mladih, področje uporabe njegove podpore, posebne določbe in vrste izdatkov, upravičenih do pomoči.

Uredba št. 1304/2013 spodbuja visoke stopnje zaposlenosti in kakovost delovnih mest, izboljšuje dostop do trga dela, podpira geografsko in poklicno mobilnost delavcev ter olajšuje njihovo prilagajanje industrijskim spremembam in spremembam proizvodnih sistemov, potrebne za trajnostni razvoj, spodbuja visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja za vse in podpira prehod mladih iz izobraževanja v zaposlovanje, deluje proti revščini in krepi socialno vključevanje, spodbuja enakost spolov, nediskriminacijo in enake možnosti, s tem pa prispeva k uresničevanju prednostnih nalog Unije za krepitev gospodarske, socialne in teritorialne kohezije.

V tretjem členu Uredbe je podrobneje opredeljeno področje uporabe podpore, in sicer:

(a) za tematski cilj „spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in podpora mobilnosti delavcev“:

- (ii) trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade;
- (iv) enakost med moškimi in ženskami na vseh področjih, tudi pri dostopu do zaposlitve, poklicnem napredovanju, usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja in spodbujanju enakega plačila za enako delo.

Države članice in Komisija prek ESS podpirajo tudi posebne ciljno naravnane ukrepe v sklopu kakršnih koli prednostnih naložb iz člena 3 in zlasti člena 3(a)(iv) te uredbe za povečanje trajne

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1304&from=SL>

udeležbe in napredka žensk v zaposlovanju, s čimer se ukrepa proti feminizaciji revščine, za zmanjšanje segregacije na podlagi spola, boju proti spolnim stereotipom na trgu dela in v izobraževanju in usposabljanju ter za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, kot tudi enakopravne porazdelitve obveznosti za oskrbo med moškimi in ženskami.

Na ravni **Operativnega programa** za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 se **enake možnosti in nediskriminacija** na podlagi različnih osebnih okoliščin (npr. spol, starost, invalidnost, rasa, etnična in nacionalna pripadnost, verska pripadnost, spolna usmerjenost) zagotavljajo horizontalno z vključevanjem načela enakih možnosti in nediskriminacije ter vertikalno, in sicer predvsem z ukrepi prednostnih osi 8, 9 in 10. V našem primeru so relevantni predvsem ukrepi 8. prednostne osi.

Prednostna os 8: Enake možnosti se bodo spodbujale pri zaposlovanju in/ali na delovnem mestu s predvidenimi ukrepi vseh treh prednostnih naložb. Ciljne skupine, ki jim bodo z različnimi ukrepi zagotovljene enake možnosti, so: starejši nad 50 let, dolgotrajno brezposelni, osebe z izobrazbo pod ISCED 3 in tiste skupine oseb, ki bodo v posameznih obdobjih v večjem deležu zastopane v evidenci brezposelnih oseb. Med drugimi, za nas relevantna ciljna skupina brezposelni mladi, stari do vključno 29 let (spodbude za zaposlovanje brezposelnih mladih do 29 let, predvsem iskalcev prve zaposlitve in dolgotrajno, opravljanje pripravništva, usposabljanje na delovnem mestu in izvajanje delovnih preizkusov pri delodajalcih itd.).

Na ravni operativnega programa se bo **enakost spolov** iz 7. člena Uredbe (EU) št. 1304/2013 zagotavljala horizontalno z vključevanjem načela enakosti spolov (gender mainstreaming) in vertikalno, in sicer predvsem z ukrepi prednostnih osi 8 in 9 (v našem primeru je ponovno relevantna prednostna os 8).

Prednostna os 8: Enakost žensk in moških se bo spodbujala s predvidenimi ukrepi vseh treh prednostnih naložb, zlasti pa z ukrepi, ki se bodo izvajali pri prednostni naložbi dostop do delovnih mest za iskalce zaposlitve in neaktivne. Tako se bodo izvajali ukrepi, ki spodbujajo k aktivnosti brezposelne ženske s terciarno izobrazbo, saj so te v večjem deležu zastopane v evidenci brezposelnih. Ukrepi za spodbujanje usklajevanja poklicnega, družinskega in zasebnega življenja v celotnem življenjskem obdobju, ki se bodo izvajali pri prednostni naložbi aktivno in zdravo staranje, bodo spodbujali enakost žensk in moških v vseh starostnih obdobjih, kar bo še posebej prispevalo k enakosti spolov v poznejšem življenjskem obdobju. Enakost spolov bo zagotovljena tudi horizontalno, saj bodo imeli pri izbiri projektov prednost projekti, ki spodbujajo enakost žensk in moških pri dostopu do zaposlitve ter pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja v vseh starostnih obdobjih.

Na vprašanje, **ali program spodbuja enakost moških in žensk ter nediskriminacijo ter upošteva načela trajnostnega razvoja**, lahko odgovorimo naslednje:

- Program spodbuja nediskriminacijo, saj ne diskriminira ne znotraj specifično opredeljene ciljne skupine ne v okviru javnega povabila (ustreza lahko »vsak« delojemalec), saj je pogoj le starost in trajanje brezposelnosti, kar pa sicer ne pomeni, da delodajalci ne bodo diskriminirali morebitnih kandidatov, ko bodo ocenjevali primernost kandidata, ki ga bodo zaposlili glede na opis posameznega delovnega mesta (primeroma delovna mesta v gradbeništvu).
- Skladno z zgoraj zapisanim lahko zaključimo, da program enakosti moških in žensk direktno ne spodbuja, saj Javno povabilo ne diskriminira glede na spol kot ga tudi ne izpostavlja. Ne glede na navedeno je Zavod na intervjuju pojasnil, da bo razmerje po spolu spremljal. Na Zavodu lahko na vključevanje glede na spol vplivajo zgolj v fazi napotovanja oseb na prosta delovna mesta, vendar je odločitev o tem, koga bodo delodajalci zaposlili s pomočjo subvencije, v njihovih rokah. Zavod tudi ne more vplivati na strukturo delovnih mest, ki se v času trajanja javnega povabila odpirajo v gospodarstvu. Statistika vključevanje glede na spol v programe pretekle finančne perspektive, ki jo je pripravil Zavod, je v Prilogi 2. Na podlagi podatkov preteklih programov lahko zaključimo, da bo Prvi izziv 2015 zagotovil enakost po spolu.
- Program spada pod 8. prednostno os, za katero operativni program opredeljuje, da bo razvijala posebne programe usposabljanja za zagotavljanje specifičnega znanja na področju OVE, energetske sanacije, lokalne samooskrbe s hrano, varstva narave in biotske raznovrstnosti itd. Glede na to, da dejavnost podjetja (razen nekaterih omejitev) nima nikakršne teže pri odločitvi glede odobritve subvencije težko zaključimo, da se Javno povabilo fokusira na trajnostni razvoj. Ne smemo pa zanemariti vidika dolgoročnejšega razvoja in prepoznavanja potreb na trgu dela in gospodarskih priložnosti, saj s programom zagotavljamo bolj ustrezno delovno silo in nižamo stopnjo brezposelnosti.

5. SKLEPI IN PRIPOROČILA

Program Prvi izziv 2015 je namenjen spodbujanju zaposlovanja mladih v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo. Načrtovana sredstva programa v višini 20.725.956,00 EUR omogočajo vključitev 2.859 mladih brezposelnih oseb, kar predstavlja 17,6% ciljne skupine (16.251), vendar pa zaradi pozne objave javnega povabila pričakujemo odstopanja v dinamiki načrtovane realizacije v letu 2015. Sredstva se bodo prenesla v leto 2016. Glede na delež ciljne skupine, ki bo lahko vključena v program, menimo, da zamik v začetku ne bo negativno vplival na končno realizacijo/stopnjo izkoriščenosti sredstev, ki so na voljo.

Program je usklajen z usmeritvami in cilji Operativnega programa. Natančno opredeljuje ciljno skupino, navodila za delodajalce so jasna in postopkovno natančno opisana, merila za ocenjevanje so jasna in usklajena z zastavljenimi cilji. Program gradi na izkušnjah preteklih programov finančne perspektive 2007 – 2013, tako da s predhodnim postopkom in prednostnimi skupinami Zavod zmanjšuje učinek mrtve teže. Zaradi vsega navedena program ustrezno naslavlja ključno problematiko in pričakovanja ciljne skupine ter deležnikov.

Program spodbuja nediskriminacijo, saj ne diskriminira ne znotraj specifično opredeljene ciljne skupine ne v okviru javnega povabila. Enakosti moških in žensk direktno ne spodbuja, vendar pa lahko na podlagi preteklih podatkov zaključimo, da bo Prvi izziv 2015 zagotovil enakost po spolu. Upravičenec pri napotitvah posveča posebno pozornost razmerju med spoloma, vendar pa ne more vplivati na končni izid, ki je rezultat zahtev na trgu dela in izbire delojemalcev. Kljub navedenemu priporočamo, da upravičenec spremlja razmerje med spoloma in ukrepa, da se zagotovi čim boljše razmerje med spoloma.

Javno povabilo se ne osredotoča na trajnostni razvoj, saj dejavnost delodajalca (razen nekaterih omejitev) nima nikakršne teže pri odločitvi glede odobritve subvencije. Ne smemo pa zanemariti vidika dolgoročnejšega razvoja in prepoznavanja potreb na trgu dela in gospodarskih priložnosti, saj s programom zagotavljamo bolj ustrezno delavno silo in nižamo stopnjo brezposelnosti.

Sistem za spremljanje kazalnikov je vzpostavljen in zagotavlja tako kvantitativno kot kvalitativno vrednotenje programa v letu 2018 po kriterijih učinkovitost, uspešnost in vpliv. Kazalniki učinka in rezultata namreč zagotavljajo tako kvantitativno kot kvalitativno vrednotenje programa tudi z vidika vpliva programa na trajnost zaposlitev («ob izhodu») v letu 2018. Presojajo »kvalitete« zaposlitev in same strukture udeležencev (razen kazalnikov povezanih s starostjo in po statusu dolgotrajne brezposelnosti, ki so še vzpostavljeni) pa bo mogoče izvesti šele po zaključku programa. Edino identificirano tveganje v vzpostavljenem sistemu spremljanja je odsotnost merljive definicije »kvalitete« zaposlitev, ki pa ga končni upravičenec obvladuje s samo pogodbo o zaposlitvi, s pravicami, ki iz nje izhajajo, ter zagotavljanjem skladnosti zaposlitve s pridobljeno

izobrazbo posameznika, kar je usklajeno s priporočili oziroma usmeritvami, ki se trenutno oblikujejo v razpravah med Evropsko komisijo in državami članicami.⁹

Priporočamo, da Zavod ohrani dobro prakso vzpostavljanja kontrolnih skupin tudi za program Prvi izziv 2015, s katerimi ugotavlja upravičenost vključevanja posameznih podskupin v program in učinek mrtve teže. Kontrolna skupina mora biti vzpostavljena v drugi polovici leta 2018, da bi sovpadala z rokom za izvedbo vrednotenja konec leta 2018. Pri tem pričakujemo, da se bo v vzpostavitvev kontrolne skupine vključil tudi evalvator, da bo lahko presodil, ali je mogoče vzpostaviti statistično reprezentativni vzorec in izvesti vrednotenje s pomočjo kontrolne skupine skladno s smernicami Evropske Komisije za vrednotenje Pobude za zaposlovanje mladih.¹⁰

Glede na visoko kakovost že vzpostavljenega sistema spremljanja kazalnikov po kriterijih učinkovitost, uspešnost in vpliv, bi bilo morda smiselno vzpostaviti tudi sistem spremljanja administrativnih stroškov same izvede programa Prvi izziv 2015. S slednjim bi lahko nadgradili samo stroškovno učinkovitost bodočih instrumentov in morda poiskali optimizacijo v sicer zahtevnem procesu dela s posamezniki, v fazi vključevanja kot tudi spremljanja in poročanja. Stroškovno učinkovitost pobude Prvi izziv 2015 bi bilo sicer mogoče ugotavljati tudi primerjalno z drugimi programi Zavoda, za kar pa bi morali na Zavodu vzpostaviti sistem spremljanja stroškov po aktivnostih/programih. Predvsem je pomembo, da Zavod zagotavlja sinergije med raznovrstnimi programi/operacijami. Iz vrednotenja pobud za mlade drugih držav članic izhaja, da je ključna dobra komunikacija med mladimi in delodajalci in zato predlagamo, da se Zavod se osredotoči tudi na različne oblike podpore delodajalcem.

⁹ Evropsko računsko sodišče, marec 2015: Special Report, NO 3: EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead

¹⁰ Evropska komisija, 2015: Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative, September 2015.

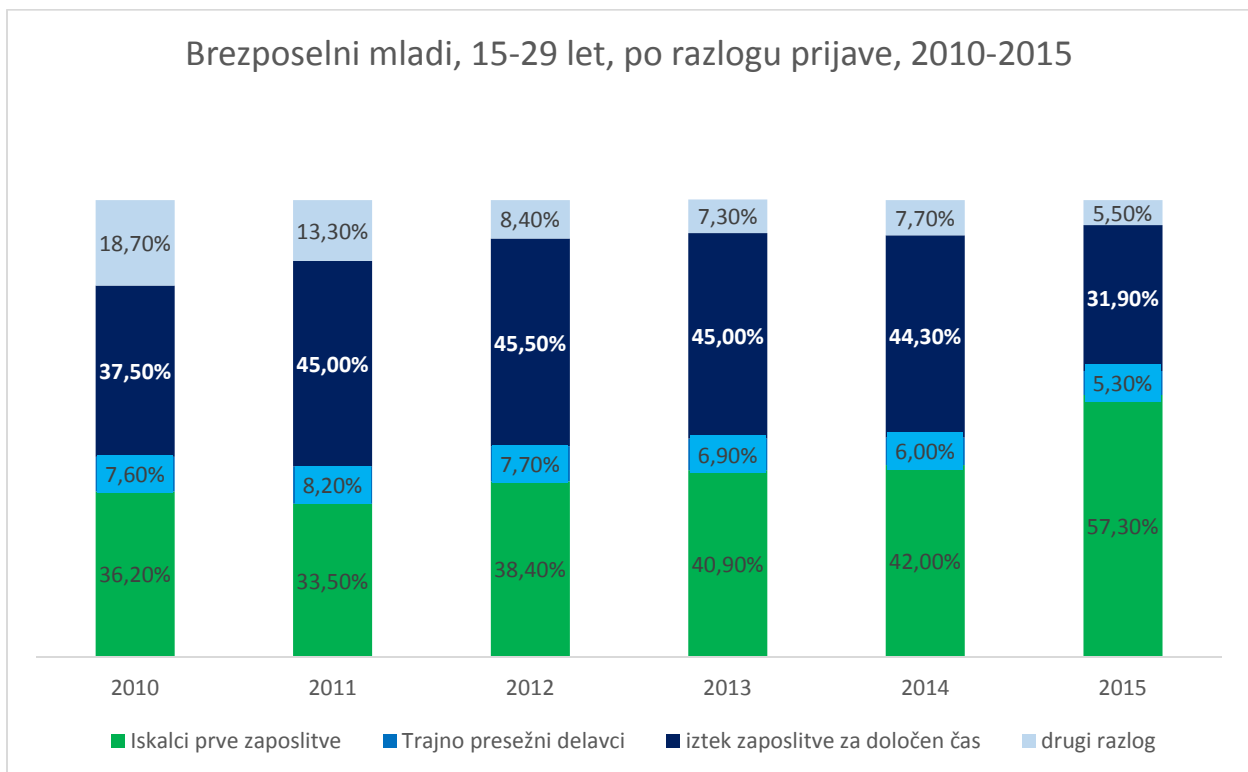
Viri

1. Evropska komisija, 2015: Programming period 2014-2020, Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy, European Social Fund, Guidance document, June 2015; <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>
2. Evropska komisija, 2015: Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative, September 2015; <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13458&langId=en>
3. Evropska komisija, 2015: Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative, Annex D - Practical guidance on data collection and validation, September 2015; <https://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20-%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>
4. Evropski parlament in Svet, 2013: Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006
5. Evropski parlament in Svet, 2013: Uredba (EU) št. 1304/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006
6. Evropsko računsko sodišče, marec 2015: Special Report, NO 3: EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead; http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_03/SR15_03_EN.pdf
7. Načrt vrednotenja za programsko obdobje 2014-2020
8. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2015: Priloga 1 k odločitvi o podpori št. 8-2/2/MDDSZ/0 za operacijo: "PRVI IZZIV 2015"
9. Vlada RS, 2014: Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
10. Vlada RS: Uredba o porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014-2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta (Uradni list RS, št. 29/2015)
11. Zavod RS za zaposlovanje, 2015: Analiza mladi BO 2015
12. Zavod RS za zaposlovanje, 2015: Javno povabilo delodajalcem za izvedbo projekta v okviru programa »Prvi izziv 2015«
13. Zavod RS za zaposlovanje, 2014: Letno poročilo

Priloga 1: Razmere na trgu dela – Gibanje in struktura mladih brezposelnih oseb na dan 30. 11. 2015

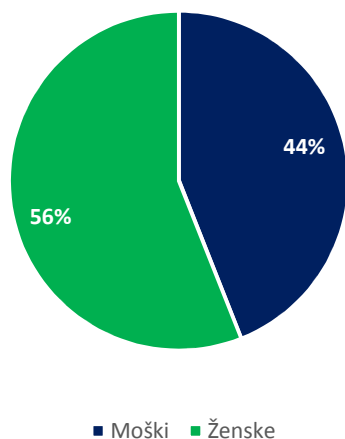
Število brezposelnih mladih narašča. Kriza, ki se je začela leta 2008, je v prvem obdobju prizadela predvsem zaposlene za določen čas oz. zaposlene prek drugih fleksibilnih oblik dela, to pa so bili predvsem mladi. Med vsemi brezposelnimi je bilo na dan 30.11.2015 26.051 mladih brezposelnih oseb, kar predstavlja 24,3% delež med brezposelnimi osebami.

Mladi predstavljajo nekoliko posebno skupino, saj jih veliko šele prvič vstopa na trg dela, zato se na Zavod prijavijo kot iskalci prve zaposlitve. Delež iskalcev prve zaposlitve je med mladimi visok; v prikazanih letih se giblje na ravni od 36,2% do 57,3% %. Kljub visokemu deležu iskalcev prve zaposlitve, pa je med novo prijavljenimi visok delež tistih, ki so se prijavili zaradi izteka zaposlitve za določen čas; delež se giblje na ravni od 37,5 do 31,9% % v letih 2010 do 2015, kot je prikazano v spodnji sliki.

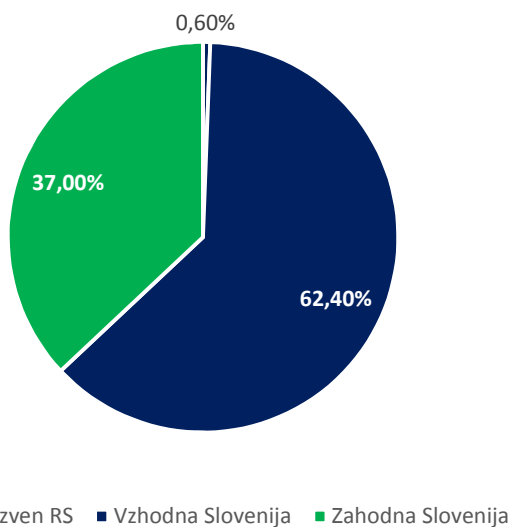
Glede na trajanje prijave v evidenci brezposelnih oseb je bilo dolgotrajno brezposelnih kar 34,7% vseh mladih brezposelnih oseb.

Mlade brezposelne osebe po spolu

Glede na spol je bilo na dan 30. 11. 2015 brezposelnih 14.583 mladih žensk (56%) in 11.468 mladih moških (44%).

Regije

Mlade brezposelne osebe smo glede na stalno prebivališče razdelili v dve regiji in sicer Vzhodna Slovenija ter Zahodna Slovenija, prav tako pa smo upoštevali Občine izven RS. Izkazalo se je, da je bilo na dan 30. 11. 2015 v regiji Vzhodna Slovenija 62,4% ali 16.251 brezposelnih mladih, v regiji Zahodna Slovenija pa 37,0% ali 9.641 brezposelnih mladih.

Vir podatkov: Zavod RS za zaposlovanje, 21. 12. 2015

Priloga 2: Predstavitev dosežkov in rezultatov programov za mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi

Predstavitev dosežkov in rezultatov programov, ki so vključevali tudi mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi je pripravil Zavod.

1. Podatki o vseh vključenih mladih v predhodne programe (Prvi izziv 2012, Prvi izziv 2014, Zaposli.me 2009-2014)

Število vključenih v Prvi izziv 2012 in Prvi izziv 2014

Leto	2012	2013	2014	Skupaj
Število vključenih oseb	2.649	239	477	3.365

Število vključenih v Zaposli.me 2009-2014

Leto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
Število vključenih oseb	2.904	4.130	2.742	1.773	3.958	3.167	18.674

2. Podatki o deležu vključenih žensk v program Prvi izziv in Zaposli.me

Vključevanje glede na spol v program Prvi izziv 2012 in Prvi izziv 2014

V program Prvi izziv 2012 je od vseh 2.888-ih oseb 1.359 vključenih oseb žensk (47,04 %).

V program Prvi izziv 2014 je od vseh 477-ih oseb, 217 vključenih oseb žensk (45,5 %).

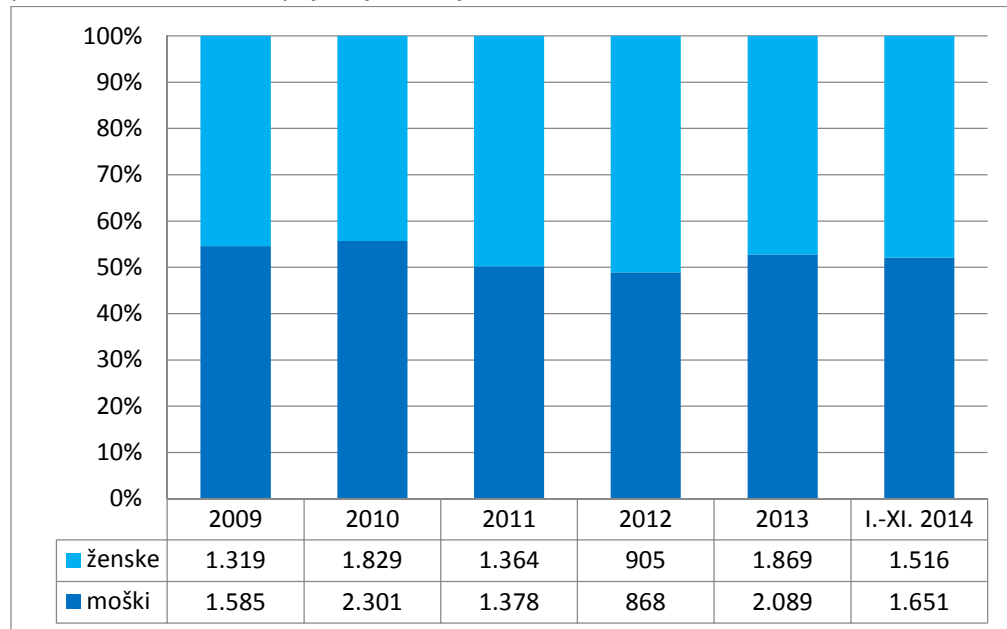
Kazalnik, ki navaja, da se v projekte v okviru programa »Prvi izziv 2014« vključi vsaj 55 % zaposlitev žensk v obeh programih ni v celoti dosežen. Na Zavodu lahko na doseganje tega kazalnika, ki je v večini primerov določen z operacijo, zasledujemo v fazi napotovanja oseb na prosta delovna mesta kjer upoštevamo spolno strukturo, vendar je odločitev o tem, koga bodo delodajalci zaposlil s pomočjo subvencije, v njihovih rokah. Seveda tudi ne moremo vplivati na strukturo delovnih mest, ki se prav v času trajanja javnega povabila odpirajo v gospodarstvu.

Ob dejstvu, da je bilo javno povabilo leta 2014 odprto kratek čas je potrebno omeniti tudi, da je bilo med mladimi brezposelnimi v naši evidenci (na dan 30. april 2014) prijavljenih manj kot 55 % žensk, natančneje 51,9 %.

Vključevanje glede na spol v program Zaposli.me 2009-2014

Med 18.674 vključenimi osebami v program sta bili glede na spol vključeni 8.802 ženski oz. 47 % vseh vključenih, kar predstavlja odstopanje od cilja programa kar za 8 odstotnih točk glede na cilj vključiti vsaj 55 % žensk.

Delež vključevanja brezposelnih žensk v program se je povečeval v obdobju od 2010 do 2012, ampak se ni približal načrtovani stopnji vključevanja žensk.

Tekom izvajanja programa se je delež vključevanja žensk ustalil pod nacionalnim letnim povprečjem števila evidentiranih brezposelnih žensk.

Ženske	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009-2014
Zaposli me	45,4 %	44,3 %	49,7 %	51,0 %	47,2 %	47,9 %	47,1 %
Vsi brezposelni	49,1 %	47,7 %	47,0 %	47,4 %	47,9 %	49,6 %	48,1 %

Delež vključevanja žensk v program je primerljiv z deležem žensk v evidenci brezposelnih oseb. Odstopanje od cilja je posledično pogojeno tudi s strukturo brezposelnih po spolu v obdobju izvajanja programa. V obdobju izvajanja programa je bilo vključevanje žensk v povprečju za 1 odstotno točko nižje od nacionalnega povprečja deleža žensk v evidenci brezposelnih oseb. Manjšo vključenost žensk bi lahko pripisali tudi možnosti vključevanja v program le za polni delovni čas, 40 ur tedensko, (in ne tudi krajši), saj bi težje usklajevale kariero in zasebno življenje (skrb za otroke, starejše); povpraševanju delodajalcev po zaposlovanju na delovnih mestih, ki bolj ustrezajo moškim.

Število vključenih v Zaposli.me 2009-2014 po spolu

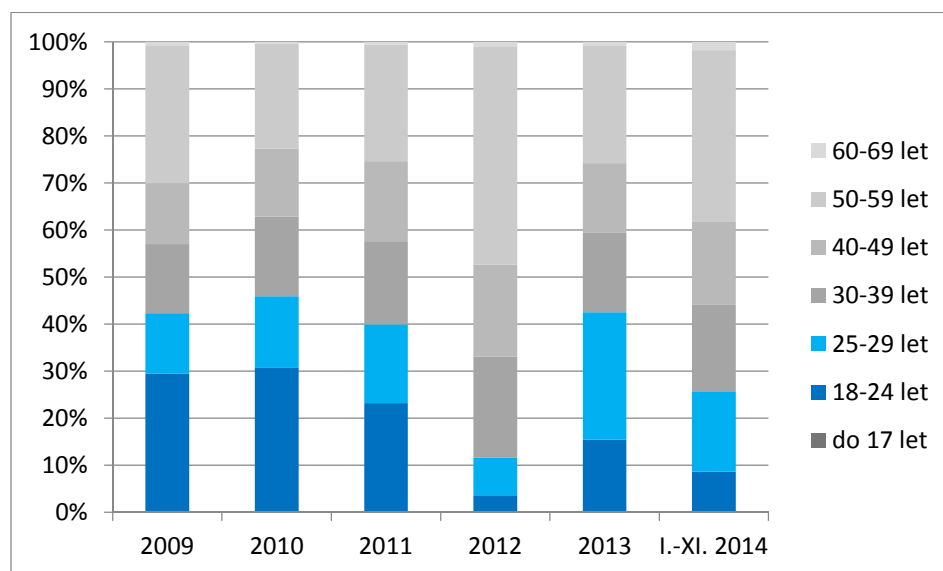
Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
moški	1.585	2.301	1.378	868	2.089	1.651	9.872
ženske	1.319	1.829	1.364	905	1.869	1.516	8.802
Skupaj	2.904	4.130	2.742	1.773	3.958	3.167	18.674

Število vseh BO po spolu, povprečje leta

Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Povprečje
moški	43.930	52.572	58.637	57.944	62.425	60.512	56.003 (51,9 %)
ženske	42.424	47.932	52.055	52.239	57.402	59.656	51.951 (48,2 %)
Skupaj	86.354	100.504	110.692	110.183	119.827	120.168	107.955

3. Podatki o vključevanju brezposelnih oseb v Zaposli.me 2009-2014 glede na starost

Vključevanje oseb glede na starost kaže, da se je tekom izvajanja delež vključevanja starejših od 50 let povečeval na račun nižjega vključevanja mlajših od 30 let. Po izključitvi ciljne skupine mladih zaradi instrumentov namenjenim izključno njim (npr. Prvi izziv), se stopnja vključevanja mladih ni vrnila na raven pred letom 2012.

Podrobnejša primerjava povprečnih stopenj vključevanja po starostnih skupinah, ob upoštevanju starostne strukture evidence brezposelnih oseb v obdobju izvajanja 2009 – 2014 pokaže, da so se mlajši od 30 let nadpovprečno vključevali v program, saj so deleži vključitev mladih višji od njihove evidentirane brezposelnosti.

Starost	do 17 let	18-24 let	25-29 let	30-39 let	40-49 let	50-59 let	60-69 let	70-79 let
Zaposli me	0,1%	19,8%	17,2%	17,3%	15,7%	29,0%	0,9%	/
Vsi brezposelni	0,1%	9,7%	15,2%	22,3%	20,1%	29,8%	2,8%	0,0%

Po drugi strani pa se je delež vključitev starejših oseb povečeval tekom izvajanja programa in tako skoraj dosegel nacionalno povprečje stopnje brezposelnosti starejših od 50 let. Podrobnejši pregled starostne strukture evidentiranih brezposelnih oseb v obdobju 2009 – 2014 kaže, da se je število mladih 18 – 24 let v evidenci zmanjševalo med tem, ko se je število starejših od 50 let povečevalo. Najvišja stopnja

vključevanja starejših je bila leta 2012 s 46 % med vsemi vključenimi, obenem je bila stopnja vključevanja mladih istega leta na najnižji ravni; delež vključevanja mladih do dopolnjenega 24 leta je padel na 3,6 %.

Primerjava vključevanja v program s starostno strukturo evidentirane brezposelnosti, po združitvi starostnih razredov v tri skupine (tj. 17 – 29 let, 30 – 49 let in starejše od 50 let), odraža ciljne skupine težje zaposljivih brezposelnih oseb, kajti raven vključevanja mladih in starih je primerljiva s strukturo brezposelnosti med tem, ko je raven vključevanja starostne skupine od 30 do 49 let nižaja od evidentirane brezposelnosti v tej starostni skupini.

Število vključenih v Zaposli.me 2009-2014 po starosti

Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
do 17 let	8	5	1		3		17
18-24 let	848	1.263	636	64	610	274	3.695
25-29 let	374	629	459	141	1.071	541	3.215
30-39 let	425	699	484	382	667	581	3.238
40-49 let	377	597	466	347	586	562	2.935
50-59 let	847	924	680	822	986	1.154	5.413
60-69 let	25	13	16	17	35	55	161
Skupaj	2.904	4.130	2.742	1.773	3.958	3.167	18.674
Skupaj pod 30 let	1230	1897	1096	205	1.684	815	6.927

Število BO po starosti, povprečje leta

Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Povprečje
do 17 let	131	121	140	146	151	267	159 (0,1 %)
18-24 let	10.676	10.974	10.197	9.232	10.677	10.970	10.454 (9,7 %)
25-29 let	13.544	15.713	16.246	15.555	17.968	19.216	16.374 (15,2 %)
30-39 let	17.666	21.521	23.552	24.770	28.086	28.604	24.033 (22,3 %)
40-49 let	18.132	20.775	21.539	22.269	24.007	23.757	21.747 (20,1 %)
50-59 let	24.340	29.069	35.919	34.951	35.379	33.244	32.150 (29,8 %)
60-69 let	1.864	2.329	3.098	3.260	3.560	4.111	3.037 (2,8 %)
70-79 let	1	2	1	1	0	0	1 (0,0 %)
Skupaj	86.354	100.504	110.692	110.183	119.827	120.168	107.955
Skupaj pod 30 let	24.351	26.808	26.583	24.933	28.796	30.453	26.987 (25 %)

4. Podatki o ohranjenih zaposlitvah po izteku projektov delodajalcev tj. po izteku subvencioniranih zaposlitev

Na dan 30.6.2015 je kar 2.212 (76,6 %) mladih iz programa Prvi izziv 2012 ohranilo zaposlitev še 12 mesecev po zaključku projekta. Kazalec je glede načrtovanih 841 ohranjenih zaposlitev presežen za kar

263 %. Z vidika ohranitve subvencioniranih zaposlitev je zato program Prvi izziv 2012 eden najuspešnejših programov APZ.

Značilnosti vseh vključenih mladih v program Prvi izziv 2012 in 2014:

- vključeno je bilo več moških (53,2 %);
- 10,5 % vključenih ni imelo izobrazbe;
- 23,9 % je imelo terciarno izobrazbo;
- delež dolgotrajno brezposelnih oseb je bil 21,5 %;
- zaposlilo se je manj kot 1% invalidov;
- 16,3 % oseb je bilo prejemnikov denarne socialne pomoči.

Za osebe vključene v letu 2012 in 2013 je mogoče meriti le delež zaposlitev na 30. dan po izteku subvencionirane zaposlitve. Na ta dan je bilo zaposlenih kar 72,0 % vseh vključenih. Ohranitve zaposlitve za javno povabilo 2014 bomo prvič merili januarja 2016.

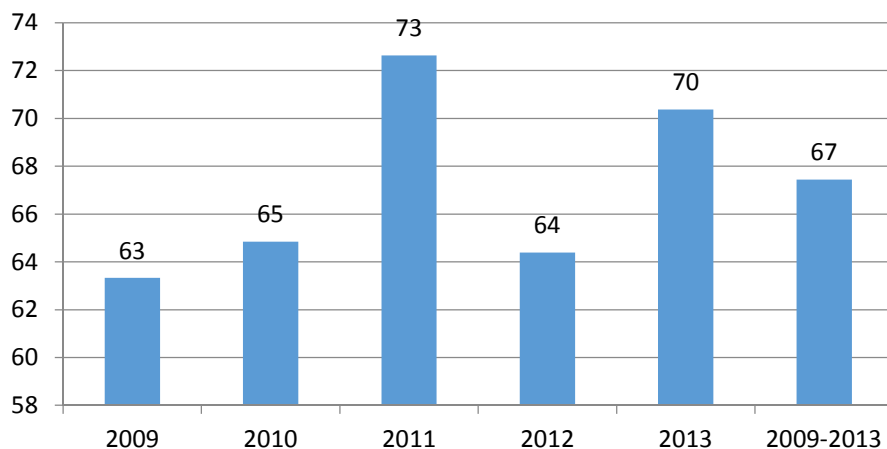
Iz kontrolne skupine za Prvi izziv 2014 se je zaposlilo 42,8 % oseb, na podlagi tega deleža bi lahko sklepali, da bi se zaposlilo 42,8 % oseb vključenih v Prvi izziv, tudi če jim zaposlitve ne bi subvencionirali. Ugotovitve so bile:

- delež zaposlitev pri moških znaša 47,8 %, pri ženskah 36,9 %;
- delež zaposlitev oseb, ki so v evidenci brezposelnih do 11 mesecev je 51,8 %, pri dolgotrajno brezposelnih osebah ta delež znaša 23,2 %;
- pri osebah s prvo in drugo ravno izobrazbe je delež zaposlitev 24,6 %, s tretjo in četrto ravno 50,0 %, s peto 45,7 %, s šesto ravno ali več 50,9 %.

Analiza primerjav s kontrolno skupino in ustreznimi podskupinami kaže, da je bilo vključevanje upravičeno pri dolgotrajno brezposelnih osebah in pri osebah s prvo in drugo ravno izobrazbe.

V okviru programov **Zaposli.me** spremljamo ohranitve zaposlitve 365. dan po izteku subvencionirane zaposlitve. Cilj programa je bil ohraniti zaposlitev vsaj 30 % vključenih. Za različne ciljne skupine mladih, starejših, brez izobrazbe itd. smo dosegli 35 %. Spodaj pa je predstavljen delež mladih, ki so ohranili zaposlitev pri istem ali drugem delodajalcu, in je kar 67 %.

Delež starih do 29 let, vključenih v Zaposli.me, ki so ohranili zaposlitev 365. dan po izteku programa

do 29 let	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
Število vključitev	1.230	1.897	1.096	205	1.684	6.112
Zaposlen na 365 dan	779	1230	796	132	1.185	4.122
%	63	65	73	64	70	67

V letu 2014 je Zavod realizirane vključitve v Zaposli me primerjal tudi s kontrolno skupino brezposelnih oseb, ki so imele enake glavne lastnosti. Iz ugotovitev po posameznih programih lahko Zavod sklepa, da bi se:

- 23,4 % brezposelnih oseb (Zaposli me plus),
- 17 % brezposelnih oseb (Zaposli me 5),
- 25,6 % brezposelnih oseb (Zaposli me 6),

zaposlilo v roku enega leta tudi brez subvencije. Ukrep je najbolj upravičil svoj namen pri vključevanju starejših (stari 50 let ali več), dolgotrajno brezposelnih in nižje izobraženih. Najnižji učinek oz. najvišji učinek mrtve teže pa je bilo v tem programu pri skupini brezposelnih do 29 let, 30 do 39 let, pri kratkotrajno brezposelnih do 5 mesecev oz. med 6 do 11 meseci ter pri skupini s terciarno izobrazbo.

5. Bistvene razlike med programi Prvi izziv 2012, 2014 in 2015

Podlaga za izvedbo programa v letu 2012 je bila **Pogodba** št. 2611-12-038510 o financiranju programa »Prvi izziv« z dne 11.7.2012 v višini 9.000.000,00 EUR (od tega 650.000,00 za leto 2012, 7.140.000,00 EUR za leto 2013 in 1.210.000,00 EUR za leto 2014) in sicer za 1.240 zaposlitev mladih, od tega 682 (55% žensk) in 372 (30%) takšnih, ki naj bi ohranili zaposlitev še 12 mesecev po zaključku 15-mesečne zaposlitve.

Z **Aneksom št. 1** k Pogodbi so se prerazporedila sredstva iz leta 2013 v leto 2012 v višini 800.000,00 EUR. Ravno tako se je spremenila ciljna skupina, ki se je po novem glasila: »brezposelni mladi, mlajši od 30 let« namesto: »brezposelni mladi, mlajši od 30 let, ki so tri mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb«, saj skupina mladih predstavlja ranljivo skupino brezposelnih oseb na trgu dela, ki zahteva posebno

pozornost, saj se njihovo število iz leta v leto povečuje. To se je odrazilo v spremembi javnega povabila. Le-to je bilo usklajeno še z Zakonom o spremembi in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 57/12). Spremenila se je dikcija pri dodatnem pogoju vezanem na število prijavljenih oseb pri delodajalcu. Prihajalo je namreč do anomalij, delodajalci so zaposlovali osebe v zadnjem tednu pred oddajo ponudbe za minimalni čas 1 tedna in ne za polni delovni čas, s spremembo pa je bilo določeno, da so morali imeti zaposleno vsaj eno osebo zadnje 3 mesece pred oddajo ponudbe z najmanj polovičnim delovnim časom.

Z **Aneksom št. 2** k Pogodbi se je povečal obseg sredstev sofinanciranja programa na 16.281.651,00 EUR. Spremenila se je tudi ciljna skupina, ki se je po novem ponovno glasila: »brezposelni mladi, mlajši od 30 let, ki so tri mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb. V skladu z navedenim se je 7.11.2012 javno povabilo ponovno spremenilo.

Z **Aneksom št. 3** k Pogodbi se je ponovno povečal obseg sredstev sofinanciranja programa tako, da je bilo zanj namenjenih skupaj 20.311.651,00 EUR sredstev. Ker kljub objavljeni spremembi ciljne skupine in dodatnimi sredstvi na operaciji (kar se je dne 27.11.2012 odrazilo v objavljeni spremembi javnega povabila) sredstva niso zadostovala za sprejem vseh prejetih ponudb, je Zavod v soglasju z MDDSZ dne 3.12.2012 objavil zaprtje javnega povabila »Prvi izziv«. Hkrati je bila na programih »Usposabljanje na delovnem mestu« in »Zaposli.me« k ciljni skupini dodana ciljna skupina mladih, da zaradi zaprtja »Prvega izziva« pri zaposlovanju ne bi bili prikrajšani. Poleg povečanega obsega sredstev za izvajanje programa, se je povečala vrednost kazalnikov za izvajanja programa.

Z **Aneksom št. 4 in 5** so se le prerazporedila in uskladila sredstva z doseženo realizacijo sofinanciranja.

Program Prvi izziv 2014 ima:

- **drugačno ciljno skupino:** V projekte so se vključevale brezposelne osebe s stalnim prebivališčem v statistični teritorialni enoti vzhodna Slovenija (KRVS), stare do 29 let, ki so vsaj 6 mesecev prijavljene v evidenci brezposelnih oseb,
- ima **dodan pogoj**, da ima delodajalec sedež v KRVS,
- ima **dodan pogoj**, da ponudnik z brezposelno osebo, ki jo namerava zaposliti, v zadnjih 12 mesecih pred oddajo ponudbe ni imel sklenjene pogodbe o zaposlitvi in oseba v zadnjih 6 mesecih pri ponudniku ni bila vključena v usposabljanje na delovnem mestu ali delovni preizkus.

Program Prvi izziv 2015 ima:

- nekoliko **drugačno ciljno skupino:** V projekte v okviru programa Prvi izziv 2015 se vključujejo brezposelne osebe, s stalnim prebivališčem v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, stare od 15 do vključno 29 let, ki so vsaj 3 mesece prijavljene v evidenci brezposelnih oseb in ki se ne izobražujejo ali usposablajo,
- ima **dodan pogoj**, da mora biti ponudnik vsaj eno leto registriran in da ni smel zmanjševati število zaposlenih iz nedopustnih razlogov, ohranjen je pogoj da ponudnik z brezposelno osebo, ki jo namerava zaposliti, v zadnjih 12 mesecih pred oddajo ponudbe ni imel sklenjene pogodbe o zaposlitvi in oseba v zadnjih 6 mesecih pri ponudniku ni bila vključena v usposabljanje na delovnem mestu ali delovni preizkus.

Deloitte.

Ime Deloitte se nanaša na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravno osebo, ustanovljeno v skladu z zakonodajo Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske (v izvorniku »UK private company limited by guarantee«), in mrežo njenih članic, od katerih je vsaka ločena in samostojna pravna oseba. Podroben opis pravne organiziranosti združenja Deloitte Touche Tohmatsu Limited in njenih družb članic je na voljo na www.deloitte.si.

Deloitte opravlja storitve revizije, davčnega svetovanja, poslovnega svetovanja in finančnega svetovanja za javne in zasebne družbe iz različnih gospodarskih panog. Z globalno povezanim omrežjem družb članic v več kot 150 državah Deloitte ponuja prvovrstne zmogljivosti in izjemno kakovostne storitve ter strankam omogoča vpogled v kompleksne izzive, s katerimi se soočajo pri svojem poslovanju. Deloitte ima približno 225.000 strokovnjakov, zavezanih k zagotavljanju odličnosti.

V Sloveniji storitve zagotavljata Deloitte revizija d.o.o in Deloitte svetovanje d.o.o. (pod skupnim imenom Deloitte Slovenija), ki sta članici Deloitte Central Europe Holdings Limited. Deloitte Slovenija sodi med vodilne družbe za strokovne storitve v Sloveniji, ki nudi storitve revizije, davčnega, pravnega, poslovnega in finančnega svetovanja ter svetovanja na področju tveganj, ki jih zagotavlja več kot 100 domačih in tujih strokovnjakov.

© 2015. Deloitte Slovenija

Vrednotenje Pobude za zaposlovanje mladih
(program »**Prvi izziv 2015**«) - znižanje brezposelnosti
mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali
usposablajo v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji
vzhodna Slovenija

Prva faza

KAZALO

KAZALO	2
POVZETEK	4
SUMMARY	5
1. UVOD	6
2. METODOLOGIJA IN POTEK VREDNOTENJA	6
3. PROGRAMA »PRVI IZZIV 2015«	8
4.1 Izhodišča	8
4.2 Javno povabilo	11
4.2.1 Predmet Javnega povabila	11
4.2.2 Namen Javnega povabila	12
4.2.3 Cilj javnega povabila in kazalniki	12
4.2.4 Oblika pomoči	14
4.2.5 Pogoji za delodajalca	15
4.2.6 Postopek izbire kandidata na prosto delovno mesto	15
4.2.7 Merila za ocenjevanje prejetih ponudb	16
4.2.8 Viri sofinanciranja in višina sredstev	17
4.2.9 Upravičeni stroški izvedbe projekta	17
4.3 Analize nasprotnih dejstev	18
4. ENAKOST SPOLOV	20
5. SKLEPI IN PRIPOROČILA	23
Viri	25
Priloga 1: Razmere na trgu dela – Gibanje in struktura mladih brezposelnih oseb na dan 30. 11. 2015	26
Priloga 2: Predstavitev dosežkov in rezultatov programov za mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi	28

Seznam uporabljenih kratic

ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
KRVS	kohezijska regija Vzhodna Slovenija
KRZS	kohezijska regija Zahodna Slovenija
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
OVE	obnovljivi viri energije
RS	Republika Slovenija
SVRK	Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
ZRSZ	Zavod RS za zaposlovanje
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje RS

POVZETEK

Program »Prvi izziv 2015« je instrument za znižanje brezposelnost mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija. Namenjen je spodbujanju zaposlovanje mladih iz ciljne skupine na način usklajevanja ponudbe in povpraševanja, saj bodo mladi iz ciljne skupine vključeni v subvencionirano zaposlitev pri delodajalcih v obliki delovnega razmerja za obdobje 15 mesecev, s trimesečnim poskusnim delom (3+12). Za subvencionirane zaposlitve predvidoma 2.859 mladih je na voljo skupaj 20,7 milijonov evrov.

Prva faza vrednotenja je pokazala, da instrument ustrezno naslavlja ključno problematiko in pričakovanja ciljne skupine ter vzpostavljeni sistem spremljanja zagotavlja tako kvantitativno kot kvalitativno izvedbo vrednotenja programa v letu 2018. Presoja kazalnikov po kriteriju SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Timely) pokaže, da zadostijo kriterijem. Edino identificirano tveganje v vzpostavljenem sistemu spremljanja je odsotnost merljive definicije »kvalitete« zaposlitev, ki pa ga končni upravičenec obvladuje s samo pogodba o zaposlitvi, s pravicami, ki iz nje izhajajo, ter zagotavljanjem skladnosti zaposlitve s pridobljeno izobrazbo posameznika.

V prvi fazi vrednotenja smo preverili tudi smiselnost in pogoje za izvedbo t.i. analize nasprotnih dejstev (counterfactual evaluation). V primeru programa Prvi izziv 2015 ni smiselno zgraditi vzporedne verodostojne kontrolne skupine, saj so do subvencije upravičeni vsi brezposelni mladi v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, pri čemer program Prvi izziv 2015 že gradi na izkušnjah preteklih programov finančne perspektive 2007 – 2013, tako da s predhodnim postopkom in prednostnimi skupinami Zavod že zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta.

Program spodbuja nediskriminacijo, saj ne diskriminira ne znotraj specifično opredeljene ciljne skupine ne v okviru javnega povabila. Enakosti moških in žensk direktno ne spodbuja, vendar pa lahko na podlagi preteklih podatkov zaključimo, da bo Prvi izziv 2015 zagotovil enakost po spolu. Javno povabilo se ne osredotoča na trajnostni razvoj, saj dejavnost delodajalca (razen nekaterih omejitev) nima nikakršne teže pri odločitvi glede odobritve subvencije. Ne smemo pa zanemariti vidika dolgoročnejšega razvoja in prepoznavanja potreb na trgu dela in gospodarskih priložnosti, saj s programom zagotavljamo bolj ustrezno delovno silo in nižamo stopnjo brezposelnosti.

SUMMARY

»Prvi izziv 2015« is a program that helps decreasing unemployment rate among young people, that are neither employed nor in a process of education nor training, age group of 15-29 with permanent address in cohesion region of Eastern Slovenia. It aims to increase the employment of young people from the target group by matching the supply and demand of labor market. Young people from the target group will participate in subsidized employment for a period of 15 months, with a probation period of three months (3 + 12). There is EUR 20.7 million available for subsidized employment and 2,859 young people are expected to participate in the program.

First phase of evaluation showed that the instrument properly addresses key issues and target group's expectations. The monitoring system established will provide possibilities for both quantitative and qualitative evaluation of the program implementation in 2018. The indicators that have been set meet the "SMART" (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Timely) criteria. However, the absence of a clear definition and measurement of "Quality of employment offers received by YEI participants" is the only identified risk in the system set-up mitigated by the beneficiary via employment contract's benefits and job offers in line with the level of skills/qualifications.

In the first phase of evaluation, we also assessed the possibility of terms and conditions for the implementation of counterfactual analysis (counterfactual evaluation). In the case of program "Prvi izziv 2015" it does not make sense to define a parallel control group, since all unemployed young people are eligible to be subsidized in the Eastern Slovenia cohesion region. Program "Prvi izziv 2015" has built on the experience of previous programs from the financial perspective 2007 – 2013 in a way that preliminary procedures and priority groups have the effect of reducing the "dead weight" of an instrument.

The program promotes non-discrimination, since public invitation does not discriminate within the defined target group. Even though it does not directly promote equality between men and women, we can (based on historical data) conclude that the "Prvi izziv 2015" ensures equality of gender. Public invitation does not focus on sustainable development, as the activity of the employer (except for certain restrictions) have no weight in deciding whether to grant that employer or not. However, we cannot ignore longer-term perspective on development, identification of situation in the labor market and economic opportunities, since the program provides a more appropriate labor force and reduces unemployment.

1. UVOD

Deloitte d.o.o. je na podlagi javnega naročila Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko Republike Slovenije izvedel prvo fazo vrednotenja programa »Prvi izziv 2015«, ki ga financirata Republika Slovenija ter Evropska unija iz Pobude za zaposlovanje mladih in Evropskega socialnega sklada (ESS).

Cilj programa »Prvi izziv 2015« je znižati brezposelnost mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija. Namen operacije je spodbuditi zaposlovanje mladih iz ciljne skupine na način usklajevanja ponudbe in povpraševanja, saj bodo mladi iz ciljne skupine vključeni v subvencionirano zaposlitev pri delodajalcih v obliki delovnega razmerja za obdobje 15 mesecev, s trimesečnim poskusnim delom (3+12). Za subvencionirane zaposlitve predvidoma 2.859 mladih je na voljo skupaj 20,7 milijonov evrov.

Uredba št. 1304/2013¹ v 19. členu, ki govori o spremljanju in vrednotenju, v 6. točki določa, da se vsaj dvakrat v programskem obdobju z vrednotenjem oceni uspešnost, učinkovitost in vpliv skupne podpore iz ESS in posebnih sredstev za pobudo za zaposlovanje mladih in izvajanje jamstva za mlade. Prvo vrednotenje mora biti zaključeno do 31. decembra 2015, drugo vrednotenje pa do 31. decembra 2018.

Prva faza vrednotenja, ki je izvedena v decembru 2015, skladno z zahtevami naročnika zajema oceno priprave programa (vključno z javnim povabilom), pripravljenosti sistema spremljanja (sistem, kazalniki) za potrebe vrednotenja učinkov in rezultatov ter vplivov v letu 2018, smiselnost in pogoje za izvedbo t.i. analize nasprotnih dejstev (counterfactual evaluation) in uveljavljanje načel enakih možnosti.

2. METODOLOGIJA IN POTEK VREDNOTENJA

Javno povabilo Prvi izziv 2015 je bilo objavljeno 30. 11. 2015, zato smo v prvi fazi program vrednotili zgolj po kriteriju »ustreznost«, ali instrument ustrezno naslavlja ključno problematiko in pričakovanja ciljne skupine ter ali vzpostavljeni sistem spremljanja zagotavlja izvedbo vrednotenja v letu 2018 po kriterijih učinkovitost, uspešnost in vpliv.

Poiskali smo tudi odgovore na vprašanja:

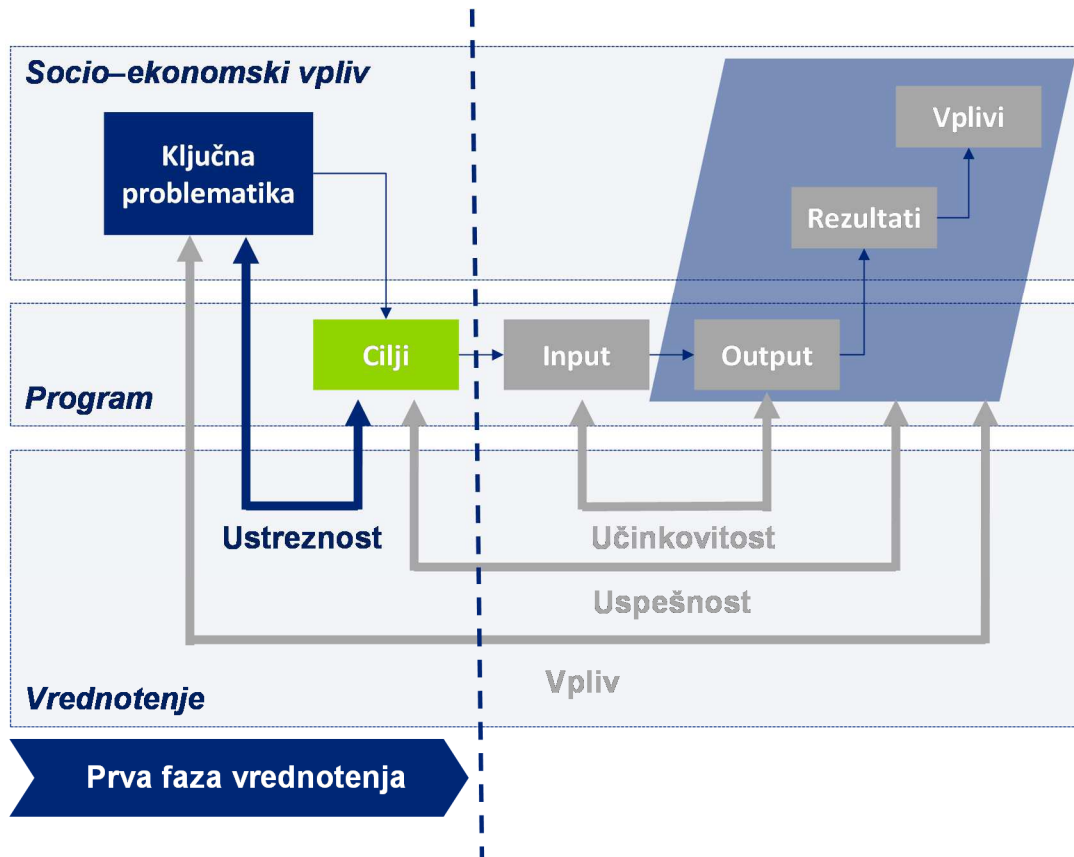
- Ali sta sistem izvajanja in spremljanja zastavljena na način, da bo omogočeno kvalitetno izvajanje in spremljanje ključnih kazalnikov?

¹ UREDBA (EU) št. 1304/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006

- Ali program spodbuja enakost moških in žensk ter nediskriminacijo ter upošteva načelo trajnostnega razvoja?
- Ali je smiselna/mogoča izvedba t.i. counterfactual evaluation in kakšni so pogoji za vzpostavitev kontrolne skupine?

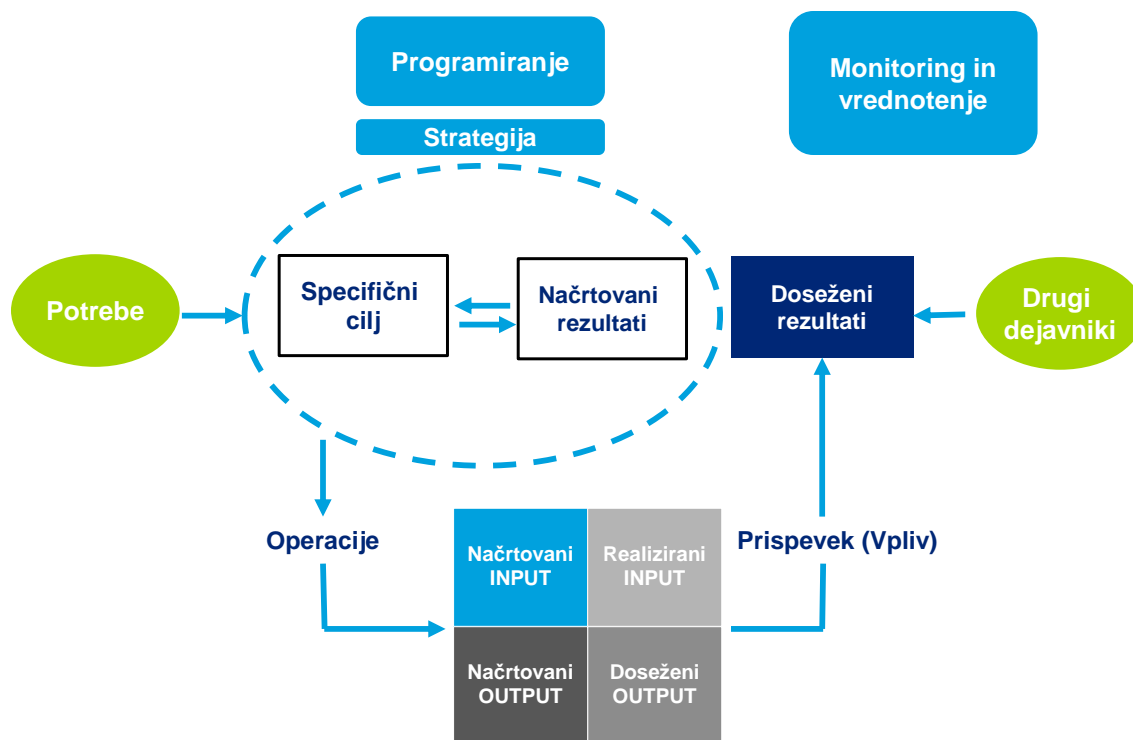
Kriteriji vrednotenja so oblikovani na podlagi I-O-O-I modela (»Inputs-Outputs-Outcomes-Impacts«), kot je prikazano na spodnji sliki. Na spodnji sliki je prikazana tudi prva faza vrednotenja.

Slika: Model I-O-O-I

Vir: Povzeto po Evropski Komisiji in prilagojeno

Spodnja slika prikazuje poenostavljen logični okvir programiranja, monitoringa in vrednotenja, in sicer s prikazom povezave outputov, rezultatov in vpliva na nekoliko drugačen način.

Vir: Povzeto po Evropski Komisiji in prilagojeno

Prva faza vrednotenja je vključevala kabinetni pregled stanja in analizo že obstoječih gradiv, analiz ter postopkov. Prav tako sta bila organizirana dva sestanka z organom upravljanja (Službo vlade RS za razvoj in kohezijsko politiko), posredniškim telesom (Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) in končnim upravičencem (Zavodom RS za zaposlovanje).

S težavami ali omejitvami vrednotenja se v prvi fazi nismo soočili.

3. PROGRAM »PRVI IZZIV 2015«

1.1 Izhodišča

Razmere na trgu dela so se med gospodarsko krizo najbolj poslabšale prav za mlade, povečala se je brezposelnost mladih kot tudi segmentacija na trgu dela. Zaradi povečanja brezposelnih mladih je Slovenija v skladu s pobudami na ravni EU sprejela jamstvo za mlade, ki zagotavlja da bo vsakemu mlademu v starosti od 15 do vključno 29 let ponujena zaposlitev (tudi s pripravništvom), usposabljanje na delovnem mestu, vključitev v formalno izobraževanje ali krajša oblika institucionalnega ali praktičnega usposabljanja v štirih mesecih po prijavi v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje. Slovensko jamstvo za mlade je razširjeno na ciljno skupino

mladih do 29 leta. Za Slovenijo je namreč značilen velik delež brezposelnih, starih med 25 in 29 let (iz podatkov ZRSZ² je razvidno, da je kar 60 odstotkov na novo prijavljenih brezposelnih mladih starih med 25 in 29 let ter da jih prav tako kar 60 odstotkov prihaja iz vzhodnega dela Slovenije).³ Podrobnejši pregled gibanja in strukture mladih brezposelnih oseb na dan 30. 11. 2015 je v **Prilogi 1**.

Uredba št. 1304/2013 določa naloge **Evropskega socialnega sklada (ESS)**, vključno s pobudo za zaposlovanje mladih, področje uporabe njegove podpore, posebne določbe in vrste izdatkov, upravičenih do pomoči.

Širše gledano ESS spodbuja visoke stopnje zaposlenosti in kakovost delovnih mest, izboljšuje dostop do trga dela, podpira geografsko in poklicno mobilnost delavcev ter olajšuje njihovo prilagajanje industrijskim spremembam in spremembam proizvodnih sistemov, potrebne za trajnostni razvoj, spodbuja visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja za vse in podpira prehod mladih iz izobraževanja v zaposlovanje, deluje proti revščini in krepi socialno vključevanje, spodbuja enakost spolov, nediskriminacijo in enake možnosti, s tem pa prispeva k uresničevanju prednostnih nalog Unije za krepitev gospodarske, socialne in teritorialne kohezije.

Ožje gledano, eno izmed področij uporabe podpore je »Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in podpora mobilnosti delavcev«, pri čemer gre za trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade.⁴

V **Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020**⁵, 8. prednostni osi »Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile«, je zapisano, da se bodo ukrepi na trgu dela izvajali na celotnem območju Slovenije in v posamezni kohezijski regiji oz. ožjem lokalnem območju. Politike in ukrepi s področja so zasnovani nacionalno, pri čemer je alokacija sredstev vedno večja za območja z izrazitejšimi težavami. Zaradi slednjega se med izvajanjem operativnega programa pričakuje, da se bodo nekateri ukrepi ločili glede na potrebe obeh kohezijskih regij, drugi pa bodo zaradi narave politike zaposlovanja, ki je v pristojnosti države, ostali horizontalni za območje celotne Slovenije.

Za ciljne skupine brezposelnih, ki so v posamezni kohezijski regiji še posebej ranljive (npr. v KRVS mladi, osebe z nizko stopnjo izobrazbe, v KRZS mladi v starosti 25–29 let), se bodo izvajali ciljno usmerjeni programi oziroma storitve na trgu dela. Pričakuje se, da bodo vse operacije, pri katerih

² Analiza ZRSZ: Mladi in trg dela, maj 2013, http://www.ess.gov.si/_files/4809/mladi_in_trg_dela.pdf

³ http://www.eu-skladi.si/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1304&from=SL>

⁵ http://www.eu-skladi.si/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

se predvideva vključitev ciljnih skupin, financirane v regiji, kjer ima vključena skupina stalno prebivališče, saj je to v korist tiste regije.

Specifični cilj 2: Izvedba pobude za zaposlovanje mladih – znižanje brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija⁶.

Kohezijska regija vzhodna Slovenija je upravičena do sredstev iz Pobude za zaposlovanje mladih. Ta specifični cilj je zato namenjen dodatnemu zmanjševanju brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, v starosti od 15 do vključno 29 let v kohezijski regiji vzhodna Slovenija.

Pričakovan rezultat pri tem specifičnem cilju je ohranitev deleža zaposlenih od vključenih mladih v kohezijski regiji vzhodna Slovenija v ukrep na trgu dela.

Pričakovan rezultat bo dosežen z izvedbo programa **Prvi izziv**, ki pomeni kombinacijo poskusnega trimesečnega obdobja, v katerem se mlada oseba spozna z delodajalcem in delom oz. delovnim mestom in ki se nato ob vzajemni ustreznosti nadaljuje v subvencionirano zaposlitev za eno leto. Podoben program se je v Sloveniji izvajal že v pretekli finančni perspektivi in se izkazal kot zelo uspešen ukrep pri vključevanju mladih na trg dela. V **Prilogi 2** so povzeti dosežki in rezultati programov za mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi.

Predvideni ukrepi **Pobude za zaposlovanje mladih**, drugega specifičnega cilja, so del izvedbenega načrta **Jamstva za mlade**, ki je pripravljen, da se dosežejo cilji večje zaposlenosti med mladimi. Glede na razmeroma nizka sredstva, ki so bila Sloveniji dodeljena iz naslova Pobude za zaposlovanje mladih, nameravajo s sredstvi te pobude podpreti le en program, ki bo po eni strani spodbuda za delodajalce, da bodo zaposlili mlade do vključno 29. leta starosti, po drugi strani pa bo mladim zagotovil vključitev v 15-mesečno zaposlitev skupaj s trimesečnim poskusnim delom. Tako bo mlada oseba dobila pomembne prve delovne izkušnje in boljše možnosti za nadaljnjo zaposlitev. Pri tem bo zagotovljena kakovost zaposlitve, saj bo temeljila na pogodbi o zaposlitvi z vsemi pravicami, ki iz nje izhajajo, in bo v skladu s pridobljeno izobrazbo posameznika.

Ciljne skupine: mladi od 15 do vključno 29 let, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, ki prebivajo v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, ki so brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi, in so ali niso prijavljeni kot iskalci dela. Pri izvajanju ukrepa se upošteva ciljna skupina Pobude za zaposlovanje mladih, kot je opredeljena v Uredbi (EU) št. 1304/2013, pri čemer se je Slovenija odločila, da ciljno skupino razširi na mlade do vključno 29 let.

⁶ http://www.eu-skladi.si/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

Upravičenec: Zavod RS za zaposlovanje

1.2 Javno povabilo

Zavod RS za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: Zavod) je 30. 11. 2015 objavil Javno povabilo delodajalcem za subvencionirano zaposlovanje brezposelnih oseb iz ciljne skupine v okviru programa Prvi izziv 2015.

V nadaljevanju je povzeto besedilo Javnega povabila in podrobnejša razlaga določenih sklopov, za katere informacije smo pridobili na intervjuju s pripravljavci razpisa, to je Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavodom RS za zaposlovanje, dne 16. 12. 2015.

1.2.1 Predmet Javnega povabila

Predmet javnega povabila je zbiranje ponudb delodajalcev za izvedbo projekta v okviru programa Prvi izziv 2015, ki obsega vključevanje brezposelnih oseb iz ciljne skupine v subvencioniranje zaposlitev za obdobje najmanj 15 mesecev neprekinjeno s trimesečnim poskusnim delom (3+12 mesecev) in sicer za polni delovni čas 40 ur tedensko oziroma sorazmerno manj v skladu z odločbo o invalidnosti.

Ciljna skupina so mladi brezposelni, ki imajo stalno prebivališče v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, še niso dopolnili 30. leta starosti, so najmanj tri mesece neprekinjeno prijavljeni med brezposelnimi pri Zavodu ter se ne izobražujejo ali usposablajo.

Ponudbo lahko odda delodajalec, registriran kot samostojni poslovni subjekt s svojo matično številko, ki bo s pomočjo subvencije zaposlil brezposelno(e) osebo(e) iz ciljne skupine.

Nosilec projekta je delodajalec, katerega ponudba je sprejeta na podlagi javnega povabila, z vsemi svojimi registriranimi enotami in z vsemi brezposelnimi osebami iz ciljne skupine, vključenimi v zaposlitev, s katerim Zavod sklene pogodbo o izvedbi projekta v okviru programa Prvi izziv 2015.

Upravičenec je ciljno skupino opredelil skladno z Uredbo, Operativnim programom in drugimi strateškimi dokumenti. Na podlagi intervjuja in naknadno posredovanih podatkov ugotavljamo, da je brezposelnih mladih, ki ustrezajo zgoraj omenjenim pogojem na dan objave javnega povabila 16.251, načrtovano pa je, da se bo v program vključilo 2.859 mladih brezposelnih oseb, kar predstavlja 17,6% ciljne skupine. Osnovni pogoj, da mora biti mlad brezposeln najmanj tri mesece neprekinjeno prijavljen med brezposelnimi na Zavodu izhaja iz izkušenj Zavoda, da je to

optimalna doba za strokovno oceno posameznega kandidata, saj se Zavod trudi, da bi najprej interveniral s cenejšimi ukrepi, kot so npr. izobraževanja ali usposabljanja, šele nato pa z ukrepi aktivne politike zaposlovanja oziroma s subvencijo. Cilj zavoda ni subvencionirati zaposlovanje neposredno zaposljivih brezposelnih mladih. Zaradi omejenih sredstev pobude Prvi izziv in s ciljem doseči pravo ciljno skupino, je upravičenec določil dodatne kriterije, t.i. prednostne skupine. Upravičenec prednostno obravnava tiste primere, pri katerih gre za brezposelne mlade, ki dve leti niso bili vključeni v noben program Zavoda, so dolgotrajno brezposelni, imajo socialne ali zdravstvene težave. Prav tako si Zavod pridržuje pravico pripraviti nabor potencialnih kandidatov, s čimer še dodatno zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta.

1.2.2 Namen Javnega povabila

Namen javnega povabila je spodbujanje zaposlovanja brezposelnih oseb iz ciljne skupine, kar jim bo omogočilo izboljšanje dostopa do čim prej in kakovostne zaposlitve, s čimer se bodo izboljšale možnosti za njihovo nadaljnjo zaposlitev, posredno pa se bo na ta način zniževala stopnja brezposelnosti mladih, ki se ne izobražujejo ali usposabljujejo.

Kot je zapisano že v samem besedilu Javnega povabila se program izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, v okviru:

- 8. prednostne osi: »Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile«,
- 8.2. prednostne naložbe: »Trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljujejo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade« in
- 8.2.2. specifičnega cilja: »Izvedba Pobude za zaposlovanje mladih - Znižanje brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljujejo, v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji vzhodna Slovenija«.

Javno povabilo je skladno z usmeritvami in cilji Operativnega programa.

1.2.3 Cilj javnega povabila in kazalniki

Cilj javnega povabila je omogočiti zaposlitev **2.859** brezposelnim osebam iz ciljne skupine za obdobje vsaj petnajst (15) mesecev neprekinjeno s tri (3) mesečnim poskusnim delom, za polni delovni čas oziroma delovni čas v skladu z odločbo o invalidnosti, pri čemer se predvideva da bo vsaj **88 % vključenih oseb končalo program** (kazalnik rezultata).

Kazalniki učinka:

- Brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi: 2.859, od tega

- Dolgotrajno brezposelni: 715
- Stari manj kot 25 let: 1.490
- Stari od 25 do 29 let: 1.369

se bodo spremljali na letnem nivoju preko informacijskih sistemov (APZ net, ISARR 2) in poročanja upravičencev. Končno poročilo za vsakega zaposlenega kandidata mora skladno z zahtevami javnega povabila delodajalec posredovati v 60-ih dneh po zaključku subvencionirane zaposlitve. Delodajalci morajo oceniti vpliv subvencionirane zaposlitve na bodoče zaposlitvene možnosti vključene osebe in na delovanje podjetja/organizacije ter naštetih kompetence, sposobnosti in zmožnosti, ki jih je v času subvencionirane zaposlitve pridobila vključena oseba.

Specifični kazalniki rezultatov za program Prvi izziv 2015 za KRVS določajo:

- **88 % vključenih oseb bo uspešno končalo program.**
- **74% mladih starih 15 - 29 let zaposlenih tudi ob izhodu** (spodbude za zaposlitev). V preteklem obdobju 2007 – 2013 je 74 % oseb ohranilo zaposlitev tudi **30 dni po zaključku** pogodbenih obveznosti. Z izboljšanimi storitvami ZRSZ, kombiniranimi ukrepi in boljše gospodarsko napovedjo je predvideno, da bo izhodiščna vrednost presežena. Predviden cilj do leta 2023 je, da bo 74 % vseh oseb, ki bodo vključeni v programe, ki spodbujajo zaposlovanje tudi ob izhodu zaposleni.
- **70% mladih**, ki so bili vključeni v program in so **po 6 mesecih** zaposleni vključno s samozaposlitvijo. V program Prvi izziv je bilo vključenih 1.019 iskalcev prve zaposlitve na KRVS. Na dan križanja podatkov 24. 7. 2014 je 442 osebam že poteklo 6 mesecev od zaključka pogodbenih obveznosti, od katerih je 73 % zaposlenih. Ker pa 60 % vseh vključenih še ni doseglo 6 mesecev, se ocenjuje, da bo 70 % vseh vključenih tudi po 6 mesecih zaposlenih.

»Ob izhodu« pomeni datum, ki vključuje datum zaključka pogodbene obveznosti (npr. 12-mesečne subvencionirane zaposlitve) + 30 dni oziroma za 6 mesecev +180 dni.

Ob izhodu bo upravičenec preveril status zavarovalne podlage za vse vključene osebe. Preveril bo: ali so te osebe zaposlene pri delodajalcih, samozaposlene, ali imajo drugo zavarovalno podlago, iz katere izhaja da je oseba zaposlena.

Podatke bodo pridobili tako, da bodo križali baze podatkov javnih institucij. Baza podatkov Zavoda vsebuje naslednje podatke: EMŠO osebe, ki je bila vključena v program, podatke o vrsti programa, v katero je bila oseba vključena, datum pričetka in zaključka programa, v katerega je bila oseba vključena. Baza Zavoda za zdravstveno zavarovanje RS (v nadaljevanju ZZS) vsebuje podatke o vseh državljanih RS ter njihovo zavarovalno podlago osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Zavod bo vsak mesec ZZS posredoval EMŠO podatke o vseh vključenih, za katere se je subvencionirana zaposlitev zaključila, ZZS bo za vsako osebo (na podlagi EMŠO) opredelil zavarovalno podlago za osnovno zdravstveno zavarovanje. Vse osebe, ki bodo zavarovane po

zavarovalnih podlagah, ki so podrobneje opredeljene v Prilogi 6 Operativnega programa (Tabele kazalnikov rezultatov in učinkov s pojasnili), se bodo štele kot osebe, ki so zaposlene ob izhodu. Tovrstno križanje je bilo omogočeno že v obstoječi finančni perspektivi 2007 – 2013. Pravna podlaga za izmenjavo podatkov je Zakon o urejanju trga dela.

Presoja kazalnikov po kriteriju SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Timely) pokaže, da zadostijo kriterijem SMART. Tako kazalniki učinka kot kazalniki rezultata so specifični, merljivi, izračunljivi in na razpolago, ustrezni za vrednotenje programa tudi v času (kazalniki rezultata »ob izhodu«). Kazalniki učinka omogočajo spremljanje po starosti (do/nad 25) in statusu (dolgotrajno brezposelni).

Kazalniki učinka in rezultata zagotavljajo tako kvantitativno kot kvalitativno vrednotenje programa z vidika vpliva programa na trajnost zaposlitev (»ob izhodu«) v letu 2018. Presoja »kvalitete« zaposlitev in same strukture udeležencev (razen kazalnikov povezanih s starostjo in po statusu dolgotrajne brezposelnosti, ki so še vzpostavljeni) pa bo mogoče izvesti šele po zaključku programa.

1.2.4 Oblika pomoči

Dodeljena sredstva za izvedbo projekta v okviru programa Prvi izziv 2015 predstavljajo pomoč po pravilu »de minimis«, priglašeno s shemo »Spodbujanje usposabljanja, zaposlovanja in samozaposlovanja« (št. priglasitve: M001-5022860-2014/IV z dne 7. 9. 2015, z vsemi spremembami). To pomeni, da skupni znesek pomoči, dodeljen enotnemu podjetju, ne sme preseči 200.000,00 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let, ne glede na obliko ali namen pomoči ter ne glede na to, ali se pomoč dodeli iz sredstev države, občine ali Unije (v primeru podjetij, ki delujejo v cestno tovornem prometu, znaša zgornja dovoljena meja pomoči 100.000,00 EUR).

V okviru obravnave ponudb delodajalcev bo Zavod izpolnjevanje pogoja za dodelitev pomoči po pravilu »de minimis« preveril na podlagi podatkov delodajalca, ki so sestavni del ponudbe za izvedbo projekta in dodatno s poizvedbo pri Sektorju za spremljanje državnih pomoči na Ministrstvu za finance.

Oblika dodeljene pomoči se razlikuje od javnih povabil v pretekli finančni perspektivi. Namesto pravila »de minimis« je subvencija štela kot državna pomoč, pri čemer je dovoljena intenzivnost državne pomoči znašala 50 % upravičenih stroškov posamezne subvencionirane zaposlitve (v nadaljnjem besedilu: upravičeni stroški projekta), ki zajemajo oziroma so seštevek: neto plače, obveznih prispevkov iz plače (prispevki delojemalca), akontacije dohodnine in obveznih prispevkov na plačo (prispevki delodajalca). V obdobju 2007 - 2013 je bila v okviru programov za spodbujanje zaposlovanja delodajalcem omogočena spodbuda za zaposlitev brezposelne osebe

za eno leto v okviru subvencije v višini 5.000,00 EUR, ki ni presegala 50 % minimalne plače za eno osebo za eno leto. V prihodnjih letih MDDSZ predvideva, da se bo minimalna plača dvignila, zato je načrtovana višja subvencija (6.000 €), prav tako pa bodo mladi potrebovali dodatna usposabljanja/izobraževanja in mentorstvo v okvirni višini 900 EUR na leto ter zdravniški pregled 100 EUR. Skupaj bi spodbuda v povprečju znašala 7.000 €/leto na osebo. Subvencija po pravilu »de minimis« v višini 7.250 za 15 mesecev je primerljiva s subvencijo pretekle finančne perspektive.

S spremenjeno obliko pomoči se je poenostavila administracija preverjanja dovoljene intenzivnosti državne pomoči.

1.2.5 Pogoji za delodajalca

Med pogoji za delodajalca je pomembno izpostaviti pogoj, ki se nanaša na število možnih vključitev brezposelnih oseb.

Delodajalec lahko odda eno ali več ponudb, vendar za omejeno skupno število brezposelnih oseb iz ciljne skupine, ki jih želi vključiti v projekt. Število možnih vključitev je odvisno od povprečnega števila oseb, ki jih je imel prijavljene v vsa obvezna socialna zavarovanja za najmanj polovični delovni čas v zadnjih 3 mesecih pred mesecem oddaje ponudbe na javno povabilo, ter znaša:

- od 1 do vključno 2 povprečno prijavljeni osebi: delodajalec lahko prejme spodbudo za največ 1 subvencionirano zaposlitev;
- od 3 do vključno 5 povprečno prijavljenih oseb: delodajalec lahko prejme spodbudo za največ 2 subvencionirani zaposlitvi;
- od 6 ali več povprečno prijavljenih oseb: delodajalec lahko prejme spodbudo za največ 5 subvencioniranih zaposlitev

Na intervjuju je upravičenec obrazložil, da je do zgoraj omenjene omejitve prišlo zaradi preteklih izkušenj povezanih z omejenim številom subvencij in posledično predčasnim zaprtjem povabil.

1.2.6 Postopek izbire kandidata na prosto delovno mesto

Delodajalec odda ponudbo na javno povabilo po poteku roka za prijavo na prosto delovno mesto in po opravljeni izbiri kandidata, za katerega je Zavod ugotovil smiselnost vključitve.

Na intervjuju je upravičenec razložil, kako deluje predhodni postopek. Delodajalec mora oddati ponudbo za delovno mesto in jo objaviti na Zavodu. Delodajalec sicer lahko predlaga svoje kandidate, ki pa se jih potem primerja z kandidati, ki jih predlaga Zavod (prednostne skupine).

Kandidate se preverja na treh nivojih in sicer, a) ko jih napotijo k delodajalcu (napotitev), b) pri vlogi ponudbe delodajalca (komisija) in c) pri podpisu pogodbe o zaposlitvi (strokovni delavec). S tem Zavod reši problem sofinanciranja zaposlitve oseb, ki so manj primerne za izbrano delovno mesto in pridobitev subvencije. Opisani predhodni postopek je pomembna vsebinska nadgradnja preteklih javnih povabil, ki zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta.

Navodila za delodajalce so v javnem povabilu jasna in postopkovno natančno opisana.

Kontrolo upravičenosti ciljne skupine Zavod izvaja v treh fazah, in sicer v fazi napotitve k delodajalcu, v fazi izbora in pred podpisom pogodbe o zaposlitvi. Vsebinska kontrola se izvaja po starosti, stalnem prebivališču in socialnem statusu. Spremlja se tudi razmerje zaposlitev po spolu.

1.2.7 Merila za ocenjevanje prejetih ponudb

Merila za ocenjevanje prejetih ponudb so naslednja:

a) Osnovno merilo za izbor:

Predlagana brezposelna oseba za zaposlitev ustreza kriterijem ciljne skupine javnega povabila (1T) Minimalno število točk, da se ponudba sprejme: (1T)

b) V primeru večjega števila predloženih ponudb od razpoložljivih sredstev, se pri ocenjevanju upoštevajo še naslednja merila:

1. Ponudnik v zadnjih 3 letih še ni prejel izplačanih sredstev za noben ukrep aktivne politike zaposlovanja (3T)

2. Ponudnik je ohranil zaposlitev vseh oseb, ki so bile v zadnjih 2 letih pri njem vključene v programe subvencioniranega zaposlovanja, še vsaj 6 mesecev po izteku programa (2T)

3. Ponudnik je ohranil zaposlitev 50 % in več oseb, ki so bile v zadnjih 2 letih pri njem vključene v programe subvencioniranega zaposlovanja, še vsaj 6 mesecev po izteku programa (1T)

Opombe: Ponudba se točkuje za vsako posamezno predlagano brezposelno osebo posebej. V primeru večjega števila predloženih ponudb od razpoložljivih sredstev, se pri točkovanju ponudbe poleg osnovnega merila iz točke a, upoštevajo merila iz točke b. Ko več ponudb doseže enako število točk tudi po upoštevanju meril iz točke b, imajo prednost ponudbe za zaposlitev brezposelne/-ih oseb/-e, ki je/so dlje časa prijavljena/-e v evidenci brezposelnih oseb.

Merila za ocenjevanje so jasna in usklajena z zastavljenimi cilji.

1.2.8 Viri sofinanciranja in višina sredstev

Program sofinancirata Evropska unija, in sicer iz Pobude EU za zaposlovanje mladih in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v vlogi posredniškega organa.

Za program Prvi izziv 2015 je namenjenih skupaj 20.725.956,00 EUR sredstev. Iz navedene višine sredstev se krijejo oz. izplačajo upravičeni stroški izvajanja projekta v okviru programa, in sicer subvencije za zaposlitev okvirno 2.859 brezposelnih oseb iz ciljne skupine po v spodnji tabeli načrtovani dinamiki.

Vir financiranja:	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	SKUPAJ sredstva v EUR
Sredstva YEI - EU (44,44444 %) PP 140080 - PN 8.2 - Pobuda za zaposlovanje mladih-V-14-20-EU	888.889,00	8.000.001,00	322.646,00	9.211.536,00
Sredstva ESS- EU (44,44444 % oz. 80% ESS) PP 150038 - PN 8.2 - Trajnostno vključevanje mladih na trg dela - PZM -14-20-EU	888.889,00	8.000.001,00	322.646,00	9.211.536,00
Sredstva ESS - SLO (11,11112 %) oz. 20% ESS PP 150039 - PN 8.2 - Trajnostno vključevanje mladih na trg dela - PZM -14-20-SLO	222.222,00	1.999.998,00	80.664,00	2.302.884,00
SKUPAJ sredstva v EUR	2.000.000,00	18.000.000,00	725.956,00	20.725.956,00

Zaradi pozne objave javnega povabila v letu 2015 načrtovana realizacija ne bo dosežena. Sredstva se bodo prenesla v leto 2016.

1.2.9 Upravičeni stroški izvedbe projekta

Upravičeni strošek izvedbe projekta je subvencija za zaposlitev brezposelne osebe iz ciljne skupine, ki znaša 7.250,00 EUR na osebo za neprekinjeno zaposlitev za obdobje najmanj petnajst (15) mesecev s tri (3) mesečnim poskusnim delom in sicer za polni delovni čas 40 ur tedensko. Za zaposlitev invalida, ki v skladu z odločbo o invalidnosti lahko dela le krajši delovni čas, je subvencija za zaposlitev sorazmerno manjša.

Subvencija se delodajalcu izplača na podlagi prejetega popolnega zahtevka (e-računa) delodajalca ter dokazil o zaposlitvi in sicer v dveh delih:

- za čas poskusnega dela po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi med delodajalcem in vključeno brezposelno osebo iz ciljne skupine,
- za preostali čas zaposlitve po poteku poskusnega dela.

Prvi del subvencije, ki se dodeli za čas poskusnega dela, znaša 2.250,00 EUR (750,00 EUR za vsakega od treh mesecev), drugi del subvencije, ki se dodeli za preostali del 15-mesečne

zaposlitve, pa znaša 5.000,00 EUR na osebo za poln delovni čas oziroma sorazmerno manj glede na delovni čas za zaposlitev invalida v skladu z odločbo o invalidnosti.

Dokazilo za uveljavljanje upravičenih stroškov je kopija pogodbe o zaposlitvi brezposelne osebe iz ciljne skupine, sklenjena neprekinjeno za obdobje vsaj petnajst (15) mesecev s tri (3) mesečnim poskusnim delom in za poln delovni čas (40 ur tedensko) oziroma sorazmerno manj glede na delovni čas za zaposlitev invalida v skladu z odločbo o invalidnosti. Dokazilo se priloži le k zahtevku za plačilo prvega dela subvencije. Zavod bo prijavo vključene osebe iz ciljne skupine v obvezna socialna zavarovanja in obstoj oz. ohranitev njene zaposlitve preverjal z vpogledom v podatke uradnih evidenc ZZZS.

V Javnem povabilu so opredeljeni splošni in posebni pogoji za določitev primernosti delodajalca. Eden izmed splošnih pogojev je ta, da bo delodajalec zagotovil, da v primeru sprejema ponudbe višina vseh prejetih javnih sredstev in sredstev EU za posamezno vključeno osebo v času trajanja pogodbe ne bo preseгла skupnih stroškov, nastalih v zvezi z zaposlitvijo posamezne osebe. Skupni stroški, nastali z zaposlitvijo posamezne vključene osebe so seštevek zanjo izplačanih: neto plač, obveznih prispevkov iz plače (prispevki delojemalca), akontacije dohodnine in obveznih prispevkov na plačo (prispevki delodajalca). Kot prejeta javna sredstva se štejejo tudi državne pomoči, olajšave, oprostitve ali vračila socialnih prispevkov do katerih sta upravičena nosilec projekta ali oseba na podlagi posebnih predpisov. Če je zaposlitev prekinjena pred pogodbeno dogovorjenim časom, se dodeljeni znesek pomoči de minimis ugotavlja glede na dejanski čas zaposlitve.

1.3 Analize nasprotnih dejstev

Skladno z zahtevami naročnika smo v prvi fazi vrednotenja preverili tudi smiselnost in pogoje za izvedbo t.i. analize nasprotnih dejstev (counterfactual evaluation).

V svoji najpreprostejši obliki je metoda vrednotenja z analizo nasprotnih dejstev metoda primerjave, ki vključuje primerjavo rezultatov v interesu tistih, ki so pridobili koristi od določene politike oz. programa, ukrepa (»zdravljena skupina«) z rezultati tistih, ki so v vseh pogledih podobni »zdravljeni skupini«, vendar pa politiki oz. programu, ukrepu, niso bili izpostavljeni (kontrolna skupina). Kontrolna skupina zagotovi informacije o tem, kaj bi se zgodilo s subjekti, če ne bi bili izpostavljeni intervenciji.

Vrednotenje z analizo nasprotnih dejstev temelji na potrebi, da se zberejo dokazi in se ugotovi, ali so bili cilji intervencije doseženi in nenazadnje, ali so bila sredstva učinkovito uporabljena. Te povratne informacije se upoštevajo pri oblikovanju in izvajanju prihodnjih intervencij in

proračunskih odločitev. Zaradi tega se je Evropska komisija zavezala, da bo vrednotenje učinka del življenjskega cikla izvajanja politike.⁷

V primeru programa Prvi izziv 2015 ni smiselno zgraditi vzporedne verodostojne kontrolne skupine. Do subvencije so upravičeni vsi brezposelni mladi v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, pri čemer program Prvi izziv 2015 že gradi na izkušnjah preteklih programov finančne perspektive 2007 – 2013, tako da s predhodnim postopkom in prednostnimi skupinami Zavod že zmanjšuje učinek mrtve teže instrumenta. Dobro praksa Zavoda je, da po vsakem zaključenem programu vzpostavi kontrolno skupino, s katero ugotavlja upravičenost vključevanja posameznih podskupin v program ter delež vključenih oseb, ki bi se zaposlile tudi, če jim zaposlitve ne bi subvencionirali.

Priporočamo, da Zavod nadaljuje z dobro prakso in da za program Prvi izziv vzpostavi kontrolno skupino v drugi polovici leta 2018, s čimer bo analiza učinkov sovpadala z rokom za izvedbo vrednotenja konec leta 2018. Pri tem pričakujemo, da se bo v vzpostavitev kontrolne skupine vključil tudi evalvator, da bo lahko presodil, ali je mogoče vzpostaviti statistično reprezentativni vzorec in izvesti vrednotenje s pomočjo kontrolne skupine skladno s smernicami Evropske Komisije za vrednotenje Pobude za zaposlovanje mladih.

⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/research-topic/counterfactual-impact-evaluation>

4. ENAKOST SPOLOV

Skladno z 10. členom **Pogodbe o delovanju Evropske Unije**⁸ mora izvajanje prednostnih nalog, financiranih iz ESS, prispevati k boju proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, pri čemer je potrebno posebno pozornost nameniti osebam, ki se soočajo z večplastno diskriminacijo. Diskriminacijo na podlagi spola bi morali tolmačiti v širšem pomenu, da bi zajeli tudi druge vidike, povezane s spolom, upoštevaje sodno prakso Sodišča Evropske unije. Izvajanje prednostnih nalog, financiranih iz ESS, bi moralo prispevati tudi k spodbujanju enakih možnosti. ESS bi moral podpreti izpolnjevanje obveznosti Unije na podlagi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, med drugim na področju izobraževanja, dela, zaposlovanja in dostopnosti. ESS bi moral spodbujati tudi prehod od institucionalne oskrbe k oskrbi v skupnosti. ESS ne bi smel podpirati nobenih ukrepov, ki prispevajo k segregaciji ali socialni izključenosti.

Ta uredba določa naloge Evropskega socialnega sklada (ESS), vključno s pobudo za zaposlovanje mladih, področje uporabe njegove podpore, posebne določbe in vrste izdatkov, upravičenih do pomoči.

Uredba št. 1304/2013 spodbuja visoke stopnje zaposlenosti in kakovost delovnih mest, izboljšuje dostop do trga dela, podpira geografsko in poklicno mobilnost delavcev ter olajšuje njihovo prilagajanje industrijskim spremembam in spremembam proizvodnih sistemov, potrebne za trajnostni razvoj, spodbuja visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja za vse in podpira prehod mladih iz izobraževanja v zaposlovanje, deluje proti revščini in krepi socialno vključevanje, spodbuja enakost spolov, nediskriminacijo in enake možnosti, s tem pa prispeva k uresničevanju prednostnih nalog Unije za krepitev gospodarske, socialne in teritorialne kohezije.

V tretjem členu Uredbe je podrobneje opredeljeno področje uporabe podpore, in sicer:

(a) za tematski cilj „spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in podpora mobilnosti delavcev“:

- (ii) trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade;
- (iv) enakost med moškimi in ženskami na vseh področjih, tudi pri dostopu do zaposlitve, poklicnem napredovanju, usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja in spodbujanju enakega plačila za enako delo.

Države članice in Komisija prek ESS podpirajo tudi posebne ciljno naravnane ukrepe v sklopu kakršnih koli prednostnih naložb iz člena 3 in zlasti člena 3(a)(iv) te uredbe za povečanje trajne

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1304&from=SL>

udeležbe in napredka žensk v zaposlovanju, s čimer se ukrepa proti feminizaciji revščine, za zmanjšanje segregacije na podlagi spola, boju proti spolnim stereotipom na trgu dela in v izobraževanju in usposabljanju ter za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, kot tudi enakopravne porazdelitve obveznosti za oskrbo med moškimi in ženskami.

Na ravni **Operativnega programa** za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 se **enake možnosti in nediskriminacija** na podlagi različnih osebnih okoliščin (npr. spol, starost, invalidnost, rasa, etnična in nacionalna pripadnost, verska pripadnost, spolna usmerjenost) zagotavljajo horizontalno z vključevanjem načela enakih možnosti in nediskriminacije ter vertikalno, in sicer predvsem z ukrepi prednostnih osi 8, 9 in 10. V našem primeru so relevantni predvsem ukrepi 8. prednostne osi.

Prednostna os 8: Enake možnosti se bodo spodbujale pri zaposlovanju in/ali na delovnem mestu s predvidenimi ukrepi vseh treh prednostnih naložb. Ciljne skupine, ki jim bodo z različnimi ukrepi zagotovljene enake možnosti, so: starejši nad 50 let, dolgotrajno brezposelni, osebe z izobrazbo pod ISCED 3 in tiste skupine oseb, ki bodo v posameznih obdobjih v večjem deležu zastopane v evidenci brezposelnih oseb. Med drugimi, za nas relevantna ciljna skupina brezposelni mladi, stari do vključno 29 let (spodbude za zaposlovanje brezposelnih mladih do 29 let, predvsem iskalcev prve zaposlitve in dolgotrajno, opravljanje pripravništva, usposabljanje na delovnem mestu in izvajanje delovnih preizkusov pri delodajalcih itd.).

Na ravni operativnega programa se bo **enakost spolov** iz 7. člena Uredbe (EU) št. 1304/2013 zagotavljala horizontalno z vključevanjem načela enakosti spolov (gender mainstreaming) in vertikalno, in sicer predvsem z ukrepi prednostnih osi 8 in 9 (v našem primeru je ponovno relevantna prednostna os 8).

Prednostna os 8: Enakost žensk in moških se bo spodbujala s predvidenimi ukrepi vseh treh prednostnih naložb, zlasti pa z ukrepi, ki se bodo izvajali pri prednostni naložbi dostop do delovnih mest za iskalce zaposlitve in neaktivne. Tako se bodo izvajali ukrepi, ki spodbujajo k aktivnosti brezposelne ženske s terciarno izobrazbo, saj so te v večjem deležu zastopane v evidenci brezposelnih. Ukrepi za spodbujanje usklajevanja poklicnega, družinskega in zasebnega življenja v celotnem življenjskem obdobju, ki se bodo izvajali pri prednostni naložbi aktivno in zdravo staranje, bodo spodbujali enakost žensk in moških v vseh starostnih obdobjih, kar bo še posebej prispevalo k enakosti spolov v poznejšem življenjskem obdobju. Enakost spolov bo zagotovljena tudi horizontalno, saj bodo imeli pri izbiri projektov prednost projekti, ki spodbujajo enakost žensk in moških pri dostopu do zaposlitve ter pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja v vseh starostnih obdobjih.

Na vprašanje, **ali program spodbuja enakost moških in žensk ter nediskriminacijo ter upošteva načela trajnostnega razvoja**, lahko odgovorimo naslednje:

- Program spodbuja nediskriminacijo, saj ne diskriminira ne znotraj specifično opredeljene ciljne skupine ne v okviru javnega povabila (ustreza lahko »vsak« delojemalec), saj je pogoj le starost in trajanje brezposelnosti, kar pa sicer ne pomeni, da delodajalci ne bodo diskriminirali morebitnih kandidatov, ko bodo ocenjevali primernost kandidata, ki ga bodo zaposlili glede na opis posameznega delovnega mesta (primeroma delovna mesta v gradbeništvu).
- Skladno z zgoraj zapisanim lahko zaključimo, da program enakosti moških in žensk direktno ne spodbuja, saj Javno povabilo ne diskriminira glede na spol kot ga tudi ne izpostavlja. Ne glede na navedeno je Zavod na intervjuju pojasnil, da bo razmerje po spolu spremljal. Na Zavodu lahko na vključevanje glede na spol vplivajo zgolj v fazi napotovanja oseb na prosta delovna mesta, vendar je odločitev o tem, koga bodo delodajalci zaposlili s pomočjo subvencije, v njihovih rokah. Zavod tudi ne more vplivati na strukturo delovnih mest, ki se v času trajanja javnega povabila odpirajo v gospodarstvu. Statistika vključevanje glede na spol v programe pretekle finančne perspektive, ki jo je pripravil Zavod, je v Prilogi 2. Na podlagi podatkov preteklih programov lahko zaključimo, da bo Prvi izziv 2015 zagotovil enakost po spolu.
- Program spada pod 8. prednostno os, za katero operativni program opredeljuje, da bo razvijala posebne programe usposabljanja za zagotavljanje specifičnega znanja na področju OVE, energetske sanacije, lokalne samooskrbe s hrano, varstva narave in biotske raznovrstnosti itd. Glede na to, da dejavnost podjetja (razen nekaterih omejitev) nima nikakršne teže pri odločitvi glede odobritve subvencije težko zaključimo, da se Javno povabilo fokusira na trajnostni razvoj. Ne smemo pa zanemariti vidika dolgoročnejšega razvoja in prepoznavanja potreb na trgu dela in gospodarskih priložnosti, saj s programom zagotavljamo bolj ustrezno delovno silo in nižamo stopnjo brezposelnosti.

5. SKLEPI IN PRIPOROČILA

Program Prvi izziv 2015 je namenjen spodbujanju zaposlovanja mladih v starosti od 15 do 29 let v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo. Načrtovana sredstva programa v višini 20.725.956,00 EUR omogočajo vključitev 2.859 mladih brezposelnih oseb, kar predstavlja 17,6% ciljne skupine (16.251), vendar pa zaradi pozne objave javnega povabila pričakujemo odstopanja v dinamiki načrtovane realizacije v letu 2015. Sredstva se bodo prenesla v leto 2016. Glede na delež ciljne skupine, ki bo lahko vključena v program, menimo, da zamik v začetku ne bo negativno vplival na končno realizacijo/stopnjo izkoriščenosti sredstev, ki so na voljo.

Program je usklajen z usmeritvami in cilji Operativnega programa. Natančno opredeljuje ciljno skupino, navodila za delodajalce so jasna in postopkovno natančno opisana, merila za ocenjevanje so jasna in usklajena z zastavljenimi cilji. Program gradi na izkušnjah preteklih programov finančne perspektive 2007 – 2013, tako da s predhodnim postopkom in prednostnimi skupinami Zavod zmanjšuje učinek mrtve teže. Zaradi vsega navedena program ustrezno naslavlja ključno problematiko in pričakovanja ciljne skupine ter deležnikov.

Program spodbuja nediskriminacijo, saj ne diskriminira ne znotraj specifično opredeljene ciljne skupine ne v okviru javnega povabila. Enakosti moških in žensk direktno ne spodbuja, vendar pa lahko na podlagi preteklih podatkov zaključimo, da bo Prvi izziv 2015 zagotovil enakost po spolu. Upravičenec pri napotitvah posveča posebno pozornost razmerju med spoloma, vendar pa ne more vplivati na končni izid, ki je rezultat zahtev na trgu dela in izbire delojemalcev. Kljub navedenemu priporočamo, da upravičenec spremlja razmerje med spoloma in ukrepa, da se zagotovi čim boljše razmerje med spoloma.

Javno povabilo se ne osredotoča na trajnostni razvoj, saj dejavnost delodajalca (razen nekaterih omejitev) nima nikakršne teže pri odločitvi glede odobritve subvencije. Ne smemo pa zanemariti vidika dolgoročnejšega razvoja in prepoznavanja potreb na trgu dela in gospodarskih priložnosti, saj s programom zagotavljamo bolj ustrezno delavno silo in nižamo stopnjo brezposelnosti.

Sistem za spremljanje kazalnikov je vzpostavljen in zagotavlja tako kvantitativno kot kvalitativno vrednotenje programa v letu 2018 po kriterijih učinkovitost, uspešnost in vpliv. Kazalniki učinka in rezultata namreč zagotavljajo tako kvantitativno kot kvalitativno vrednotenje programa tudi z vidika vpliva programa na trajnost zaposlitev («ob izhodu») v letu 2018. Presoja »kvalitete« zaposlitev in same strukture udeležencev (razen kazalnikov povezanih s starostjo in po statusu dolgotrajne brezposelnosti, ki so še vzpostavljeni) pa bo mogoče izvesti šele po zaključku programa. Edino identificirano tveganje v vzpostavljenem sistemu spremljanja je odsotnost merljive definicije »kvalitete« zaposlitev, ki pa ga končni upravičenec obvladuje s samo pogodbo o zaposlitvi, s pravicami, ki iz nje izhajajo, ter zagotavljanjem skladnosti zaposlitve s pridobljeno

izobrazbo posameznika, kar je usklajeno s priporočili oziroma usmeritvami, ki se trenutno oblikujejo v razpravah med Evropsko komisijo in državami članicami.⁹

Priporočamo, da Zavod ohrani dobro prakso vzpostavljanja kontrolnih skupin tudi za program Prvi izziv 2015, s katerimi ugotavlja upravičenost vključevanja posameznih podskupin v program in učinek mrtve teže. Kontrolna skupina mora biti vzpostavljena v drugi polovici leta 2018, da bi sovpadala z rokom za izvedbo vrednotenja konec leta 2018. Pri tem pričakujemo, da se bo v vzpostavitvev kontrolne skupine vključil tudi evalvator, da bo lahko presodil, ali je mogoče vzpostaviti statistično reprezentativni vzorec in izvesti vrednotenje s pomočjo kontrolne skupine skladno s smernicami Evropske Komisije za vrednotenje Pobude za zaposlovanje mladih.¹⁰

Glede na visoko kakovost že vzpostavljenega sistema spremljanja kazalnikov po kriterijih učinkovitost, uspešnost in vpliv, bi bilo morda smiselno vzpostaviti tudi sistem spremljanja administrativnih stroškov same izvede programa Prvi izziv 2015. S slednjim bi lahko nadgradili samo stroškovno učinkovitost bodočih instrumentov in morda poiskali optimizacijo v sicer zahtevnem procesu dela s posamezniki, v fazi vključevanja kot tudi spremljanja in poročanja. Stroškovno učinkovitost pobude Prvi izziv 2015 bi bilo sicer mogoče ugotavljati tudi primerjalno z drugimi programi Zavoda, za kar pa bi morali na Zavodu vzpostaviti sistem spremljanja stroškov po aktivnostih/programih. Predvsem je pomembo, da Zavod zagotavlja sinergije med raznovrstnimi programi/operacijami. Iz vrednotenja pobud za mlade drugih držav članic izhaja, da je ključna dobra komunikacija med mladimi in delodajalci in zato predlagamo, da se Zavod se osredotoči tudi na različne oblike podpore delodajalcem.

⁹ Evropsko računsko sodišče, marec 2015: Special Report, NO 3: EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead

¹⁰ Evropska komisija, 2015: Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative, September 2015.

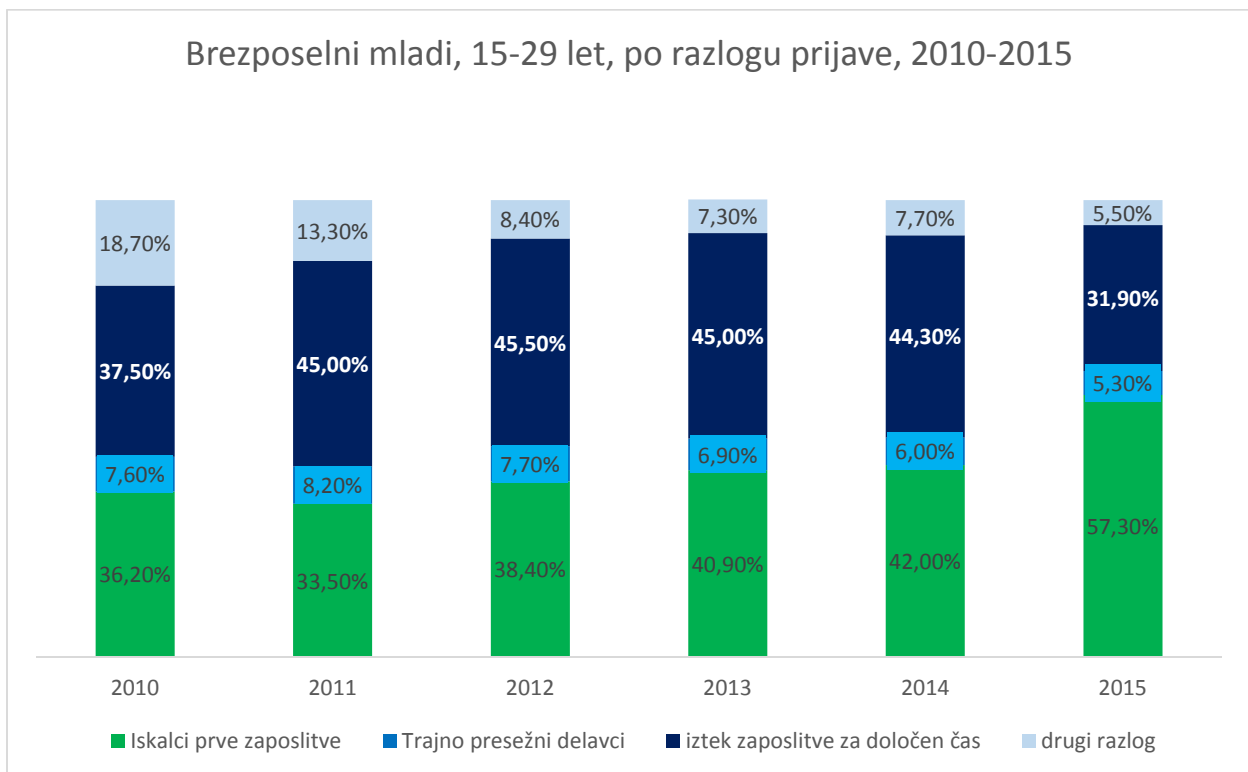
Viri

1. Evropska komisija, 2015: Programming period 2014-2020, Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy, European Social Fund, Guidance document, June 2015; <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>
2. Evropska komisija, 2015: Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative, September 2015; <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13458&langId=en>
3. Evropska komisija, 2015: Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative, Annex D - Practical guidance on data collection and validation, September 2015; <https://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20-%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>
4. Evropski parlament in Svet, 2013: Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006
5. Evropski parlament in Svet, 2013: Uredba (EU) št. 1304/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006
6. Evropsko računsko sodišče, marec 2015: Special Report, NO 3: EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead; http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_03/SR15_03_EN.pdf
7. Načrt vrednotenja za programsko obdobje 2014-2020
8. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2015: Priloga 1 k odločitvi o podpori št. 8-2/2/MDDSZ/0 za operacijo: "PRVI IZZIV 2015"
9. Vlada RS, 2014: Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
10. Vlada RS: Uredba o porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014-2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta (Uradni list RS, št. 29/2015)
11. Zavod RS zaposlovanje, 2015: Analiza mladi BO 2015
12. Zavod RS za zaposlovanje, 2015: Javno povabilo delodajalcem za izvedbo projekta v okviru programa »Prvi izziv 2015«
13. Zavod RS za zaposlovanje, 2014: Letno poročilo

Priloga 1: Razmere na trgu dela – Gibanje in struktura mladih brezposelnih oseb na dan 30. 11. 2015

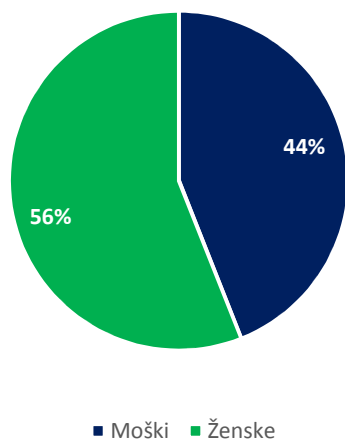
Število brezposelnih mladih narašča. Kriza, ki se je začela leta 2008, je v prvem obdobju prizadela predvsem zaposlene za določen čas oz. zaposlene prek drugih fleksibilnih oblik dela, to pa so bili predvsem mladi. Med vsemi brezposelnimi je bilo na dan 30.11.2015 26.051 mladih brezposelnih oseb, kar predstavlja 24,3% delež med brezposelnimi osebami.

Mladi predstavljajo nekoliko posebno skupino, saj jih veliko šele prvič vstopa na trg dela, zato se na Zavod prijavijo kot iskalci prve zaposlitve. Delež iskalcev prve zaposlitve je med mladimi visok; v prikazanih letih se giblje na ravni od 36,2% do 57,3% %. Kljub visokemu deležu iskalcev prve zaposlitve, pa je med novo prijavljenimi visok delež tistih, ki so se prijavili zaradi izteka zaposlitve za določen čas; delež se giblje na ravni od 37,5 do 31,9% % v letih 2010 do 2015, kot je prikazano v spodnji sliki.

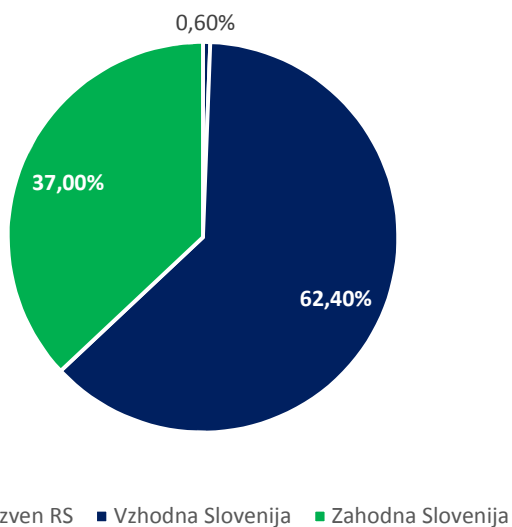
Glede na trajanje prijave v evidenci brezposelnih oseb je bilo dolgotrajno brezposelnih kar 34,7% vseh mladih brezposelnih oseb.

Mlade brezposelne osebe po spolu

Glede na spol je bilo na dan 30. 11. 2015 brezposelnih 14.583 mladih žensk (56%) in 11.468 mladih moških (44%).

Regije

Mlade brezposelne osebe smo glede na stalno prebivališče razdelili v dve regiji in sicer Vzhodna Slovenija ter Zahodna Slovenija, prav tako pa smo upoštevali Občine izven RS. Izkazalo se je, da je bilo na dan 30. 11. 2015 v regiji Vzhodna Slovenija 62,4% ali 16.251 brezposelnih mladih, v regiji Zahodna Slovenija pa 37,0% ali 9.641 brezposelnih mladih.

Vir podatkov: Zavod RS za zaposlovanje, 21. 12. 2015

Priloga 2: Predstavitev dosežkov in rezultatov programov za mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi

Predstavitev dosežkov in rezultatov programov, ki so vključevali tudi mlade brezposelne v pretekli finančni perspektivi je pripravil Zavod.

1. Podatki o vseh vključenih mladih v predhodne programe (Prvi izziv 2012, Prvi izziv 2014, Zaposli.me 2009-2014)

Število vključenih v Prvi izziv 2012 in Prvi izziv 2014

Leto	2012	2013	2014	Skupaj
Število vključenih oseb	2.649	239	477	3.365

Število vključenih v Zaposli.me 2009-2014

Leto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
Število vključenih oseb	2.904	4.130	2.742	1.773	3.958	3.167	18.674

2. Podatki o deležu vključenih žensk v program Prvi izziv in Zaposli.me

Vključevanje glede na spol v program Prvi izziv 2012 in Prvi izziv 2014

V program Prvi izziv 2012 je od vseh 2.888-ih oseb 1.359 vključenih oseb žensk (47,04 %).

V program Prvi izziv 2014 je od vseh 477-ih oseb, 217 vključenih oseb žensk (45,5 %).

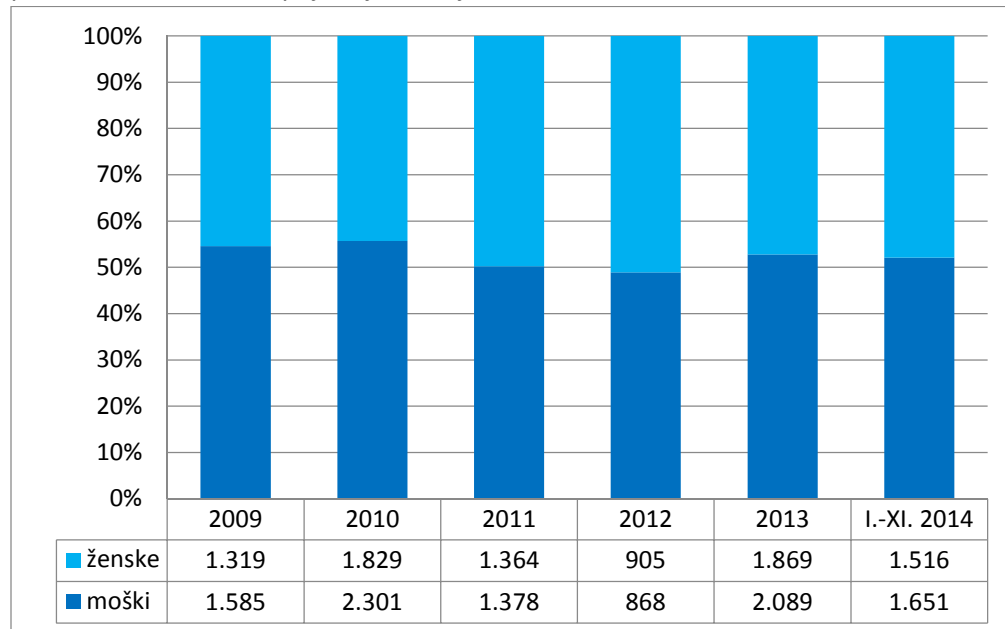
Kazalnik, ki navaja, da se v projekte v okviru programa »Prvi izziv 2014« vključi vsaj 55 % zaposlitev žensk v obeh programih ni v celoti dosežen. Na Zavodu lahko na doseganje tega kazalnika, ki je v večini primerov določen z operacijo, zasledujemo v fazi napotovanja oseb na prosta delovna mesta kjer upoštevamo spolno strukturo, vendar je odločitev o tem, koga bodo delodajalci zaposlil s pomočjo subvencije, v njihovih rokah. Seveda tudi ne moremo vplivati na strukturo delovnih mest, ki se prav v času trajanja javnega povabila odpirajo v gospodarstvu.

Ob dejstvu, da je bilo javno povabilo leta 2014 odprto kratek čas je potrebno omeniti tudi, da je bilo med mladimi brezposelnimi v naši evidenci (na dan 30. april 2014) prijavljenih manj kot 55 % žensk, natančneje 51,9 %.

Vključevanje glede na spol v program Zaposli.me 2009-2014

Med 18.674 vključenimi osebami v program sta bili glede na spol vključeni 8.802 ženski oz. 47 % vseh vključenih, kar predstavlja odstopanje od cilja programa kar za 8 odstotnih točk glede na cilj vključiti vsaj 55 % žensk.

Delež vključevanja brezposelnih žensk v program se je povečeval v obdobju od 2010 do 2012, ampak se ni približal načrtovani stopnji vključevanja žensk.

Tekom izvajanja programa se je delež vključevanja žensk ustalil pod nacionalnim letnim povprečjem števila evidentiranih brezposelnih žensk.

Ženske	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009-2014
Zaposli me	45,4 %	44,3 %	49,7 %	51,0 %	47,2 %	47,9 %	47,1 %
Vsi brezposelni	49,1 %	47,7 %	47,0 %	47,4 %	47,9 %	49,6 %	48,1 %

Delež vključevanja žensk v program je primerljiv z deležem žensk v evidenci brezposelnih oseb. Odstopanje od cilja je posledično pogojeno tudi s strukturo brezposelnih po spolu v obdobju izvajanja programa. V obdobju izvajanja programa je bilo vključevanje žensk v povprečju za 1 odstotno točko nižje od nacionalnega povprečja deleža žensk v evidenci brezposelnih oseb. Manjšo vključenost žensk bi lahko pripisali tudi možnosti vključevanja v program le za polni delovni čas, 40 ur tedensko, (in ne tudi krajši), saj bi težje usklajevale kariero in zasebno življenje (skrb za otroke, starejše); povpraševanju delodajalcev po zaposlovanju na delovnih mestih, ki bolj ustrezajo moškim.

Število vključenih v Zaposli.me 2009-2014 po spolu

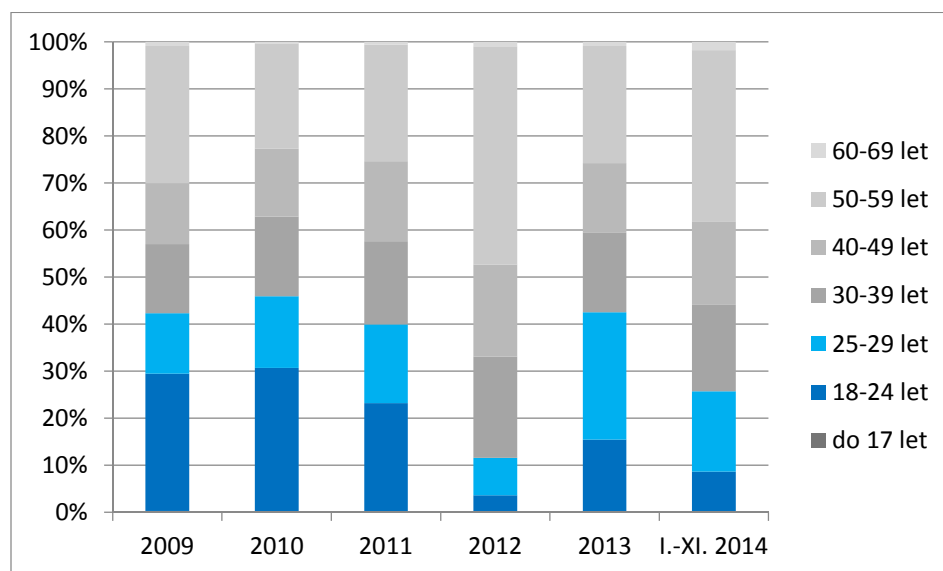
Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
moški	1.585	2.301	1.378	868	2.089	1.651	9.872
ženske	1.319	1.829	1.364	905	1.869	1.516	8.802
Skupaj	2.904	4.130	2.742	1.773	3.958	3.167	18.674

Število vseh BO po spolu, povprečje leta

Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Povprečje
moški	43.930	52.572	58.637	57.944	62.425	60.512	56.003 (51,9 %)
ženske	42.424	47.932	52.055	52.239	57.402	59.656	51.951 (48,2 %)
Skupaj	86.354	100.504	110.692	110.183	119.827	120.168	107.955

3. Podatki o vključevanju brezposelnih oseb v Zaposli.me 2009-2014 glede na starost

Vključevanje oseb glede na starost kaže, da se je tekom izvajanja delež vključevanja starejših od 50 let povečeval na račun nižjega vključevanja mlajših od 30 let. Po izključitvi ciljne skupine mladih zaradi instrumentov namenjenim izključno njim (npr. Prvi izziv), se stopnja vključevanja mladih ni vrnila na raven pred letom 2012.

Podrobnejša primerjava povprečnih stopenj vključevanja po starostnih skupinah, ob upoštevanju starostne strukture evidence brezposelnih oseb v obdobju izvajanja 2009 – 2014 pokaže, da so se mlajši od 30 let nadpovprečno vključevali v program, saj so deleži vključitev mladih višji od njihove evidentirane brezposelnosti.

Starost	do 17 let	18-24 let	25-29 let	30-39 let	40-49 let	50-59 let	60-69 let	70-79 let
Zaposli me	0,1%	19,8%	17,2%	17,3%	15,7%	29,0%	0,9%	/
Vsi brezposelni	0,1%	9,7%	15,2%	22,3%	20,1%	29,8%	2,8%	0,0%

Po drugi strani pa se je delež vključitev starejših oseb povečeval tekom izvajanja programa in tako skoraj dosegel nacionalno povprečje stopnje brezposelnosti starejših od 50 let. Podrobnejši pregled starostne strukture evidentiranih brezposelnih oseb v obdobju 2009 – 2014 kaže, da se je število mladih 18 – 24 let v evidenci zmanjševalo med tem, ko se je število starejših od 50 let povečevalo. Najvišja stopnja

vključevanja starejših je bila leta 2012 s 46 % med vsemi vključenimi, obenem je bila stopnja vključevanja mladih istega leta na najnižji ravni; delež vključevanja mladih do dopolnjenega 24 leta je padel na 3,6 %.

Primerjava vključevanja v program s starostno strukturo evidentirane brezposelnosti, po združitvi starostnih razredov v tri skupine (tj. 17 – 29 let, 30 – 49 let in starejše od 50 let), odraža ciljne skupine težje zaposljivih brezposelnih oseb, kajti raven vključevanja mladih in starih je primerljiva s strukturo brezposelnosti med tem, ko je raven vključevanja starostne skupine od 30 do 49 let nižaja od evidentirane brezposelnosti v tej starostni skupini.

Število vključenih v Zaposli.me 2009-2014 po starosti

Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
do 17 let	8	5	1		3		17
18-24 let	848	1.263	636	64	610	274	3.695
25-29 let	374	629	459	141	1.071	541	3.215
30-39 let	425	699	484	382	667	581	3.238
40-49 let	377	597	466	347	586	562	2.935
50-59 let	847	924	680	822	986	1.154	5.413
60-69 let	25	13	16	17	35	55	161
Skupaj	2.904	4.130	2.742	1.773	3.958	3.167	18.674
Skupaj pod 30 let	1230	1897	1096	205	1.684	815	6.927

Število BO po starosti, povprečje leta

Število	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Povprečje
do 17 let	131	121	140	146	151	267	159 (0,1 %)
18-24 let	10.676	10.974	10.197	9.232	10.677	10.970	10.454 (9,7 %)
25-29 let	13.544	15.713	16.246	15.555	17.968	19.216	16.374 (15,2 %)
30-39 let	17.666	21.521	23.552	24.770	28.086	28.604	24.033 (22,3 %)
40-49 let	18.132	20.775	21.539	22.269	24.007	23.757	21.747 (20,1 %)
50-59 let	24.340	29.069	35.919	34.951	35.379	33.244	32.150 (29,8 %)
60-69 let	1.864	2.329	3.098	3.260	3.560	4.111	3.037 (2,8 %)
70-79 let	1	2	1	1	0	0	1 (0,0 %)
Skupaj	86.354	100.504	110.692	110.183	119.827	120.168	107.955
Skupaj pod 30 let	24.351	26.808	26.583	24.933	28.796	30.453	26.987 (25 %)

4. Podatki o ohranjenih zaposlitvah po izteku projektov delodajalcev tj. po izteku subvencioniranih zaposlitev

Na dan 30.6.2015 je kar 2.212 (76,6 %) mladih iz programa Prvi izziv 2012 ohranilo zaposlitev še 12 mesecev po zaključku projekta. Kazalec je glede načrtovanih 841 ohranjenih zaposlitev presežen za kar

263 %. Z vidika ohranitve subvencioniranih zaposlitev je zato program Prvi izziv 2012 eden najuspešnejših programov APZ.

Značilnosti vseh vključenih mladih v program Prvi izziv 2012 in 2014:

- vključeno je bilo več moških (53,2 %);
- 10,5 % vključenih ni imelo izobrazbe;
- 23,9 % je imelo terciarno izobrazbo;
- delež dolgotrajno brezposelnih oseb je bil 21,5 %;
- zaposlilo se je manj kot 1% invalidov;
- 16,3 % oseb je bilo prejemnikov denarne socialne pomoči.

Za osebe vključene v letu 2012 in 2013 je mogoče meriti le delež zaposlitev na 30. dan po izteku subvencionirane zaposlitve. Na ta dan je bilo zaposlenih kar 72,0 % vseh vključenih. Ohranitve zaposlitve za javno povabilo 2014 bomo prvič merili januarja 2016.

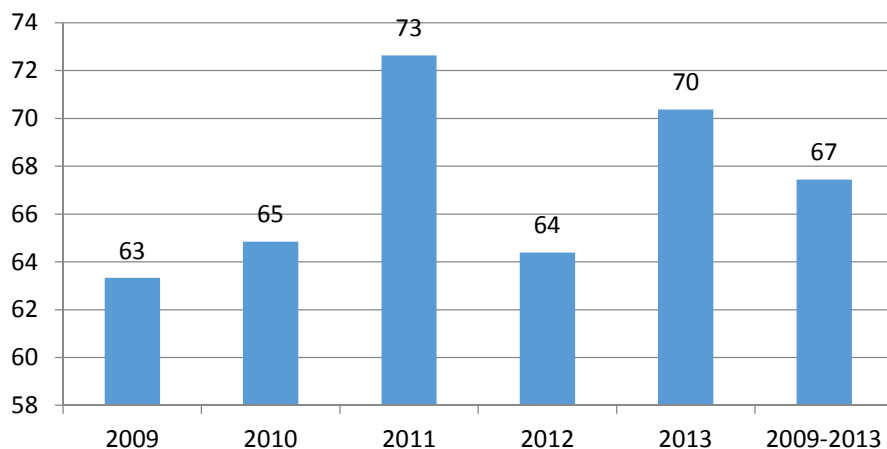
Iz kontrolne skupine za Prvi izziv 2014 se je zaposlilo 42,8 % oseb, na podlagi tega deleža bi lahko sklepali, da bi se zaposlilo 42,8 % oseb vključenih v Prvi izziv, tudi če jim zaposlitve ne bi subvencionirali. Ugotovitve so bile:

- delež zaposlitev pri moških znaša 47,8 %, pri ženskah 36,9 %;
- delež zaposlitev oseb, ki so v evidenci brezposelnih do 11 mesecev je 51,8 %, pri dolgotrajno brezposelnih osebah ta delež znaša 23,2 %;
- pri osebah s prvo in drugo ravno izobrazbe je delež zaposlitev 24,6 %, s tretjo in četrto ravno 50,0 %, s peto 45,7 %, s šesto ravno ali več 50,9 %.

Analiza primerjav s kontrolno skupino in ustreznimi podskupinami kaže, da je bilo vključevanje upravičeno pri dolgotrajno brezposelnih osebah in pri osebah s prvo in drugo ravno izobrazbe.

V okviru programov **Zaposli.me** spremljamo ohranitve zaposlitve 365. dan po izteku subvencionirane zaposlitve. Cilj programa je bil ohraniti zaposlitev vsaj 30 % vključenih. Za različne ciljne skupine mladih, starejših, brez izobrazbe itd. smo dosegli 35 %. Spodaj pa je predstavljen delež mladih, ki so ohranili zaposlitev pri istem ali drugem delodajalcu, in je kar 67 %.

Delež starih do 29 let, vključenih v Zaposli.me, ki so ohranili zaposlitev 365. dan po izteku programa

do 29 let	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
Število vključitev	1.230	1.897	1.096	205	1.684	6.112
Zaposlen na 365 dan	779	1230	796	132	1.185	4.122
%	63	65	73	64	70	67

V letu 2014 je Zavod realizirane vključitve v Zaposli me primerjal tudi s kontrolno skupino brezposelnih oseb, ki so imele enake glavne lastnosti. Iz ugotovitev po posameznih programih lahko Zavod sklepa, da bi se:

- 23,4 % brezposelnih oseb (Zaposli me plus),
- 17 % brezposelnih oseb (Zaposli me 5),
- 25,6 % brezposelnih oseb (Zaposli me 6),

zaposlilo v roku enega leta tudi brez subvencije. Ukrep je najbolj upravičil svoj namen pri vključevanju starejših (stari 50 let ali več), dolgotrajno brezposelnih in nižje izobraženih. Najnižji učinek oz. najvišji učinek mrtve teže pa je bilo v tem programu pri skupini brezposelnih do 29 let, 30 do 39 let, pri kratkotrajno brezposelnih do 5 mesecev oz. med 6 do 11 meseci ter pri skupini s terciarno izobrazbo.

5. Bistvene razlike med programi Prvi izziv 2012, 2014 in 2015

Podlaga za izvedbo programa v letu 2012 je bila **Pogodba** št. 2611-12-038510 o financiranju programa »Prvi izziv« z dne 11.7.2012 v višini 9.000.000,00 EUR (od tega 650.000,00 za leto 2012, 7.140.000,00 EUR za leto 2013 in 1.210.000,00 EUR za leto 2014) in sicer za 1.240 zaposlitev mladih, od tega 682 (55% žensk) in 372 (30%) takšnih, ki naj bi ohranili zaposlitev še 12 mesecev po zaključku 15-mesečne zaposlitve.

Z **Aneksom št. 1** k Pogodbi so se prerazporedila sredstva iz leta 2013 v leto 2012 v višini 800.000,00 EUR. Ravno tako se je spremenila ciljna skupina, ki se je po novem glasila: »brezposelni mladi, mlajši od 30 let« namesto: »brezposelni mladi, mlajši od 30 let, ki so tri mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb«, saj skupina mladih predstavlja ranljivo skupino brezposelnih oseb na trgu dela, ki zahteva posebno

pozornost, saj se njihovo število iz leta v leto povečuje. To se je odrazilo v spremembi javnega povabila. Le-to je bilo usklajeno še z Zakonom o spremembi in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 57/12). Spremenila se je dikcija pri dodatnem pogoju vezanem na število prijavljenih oseb pri delodajalcu. Prihajalo je namreč do anomalij, delodajalci so zaposlovali osebe v zadnjem tednu pred oddajo ponudbe za minimalni čas 1 tedna in ne za polni delovni čas, s spremembo pa je bilo določeno, da so morali imeti zaposleno vsaj eno osebo zadnje 3 mesece pred oddajo ponudbe z najmanj polovičnim delovnim časom.

Z **Aneksom št. 2** k Pogodbi se je povečal obseg sredstev sofinanciranja programa na 16.281.651,00 EUR. Spremenila se je tudi ciljna skupina, ki se je po novem ponovno glasila: »brezposelni mladi, mlajši od 30 let, ki so tri mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb. V skladu z navedenim se je 7.11.2012 javno povabilo ponovno spremenilo.

Z **Aneksom št. 3** k Pogodbi se je ponovno povečal obseg sredstev sofinanciranja programa tako, da je bilo zanj namenjenih skupaj 20.311.651,00 EUR sredstev. Ker kljub objavljeni spremembi ciljne skupine in dodatnimi sredstvi na operaciji (kar se je dne 27.11.2012 odrazilo v objavljeni spremembi javnega povabila) sredstva niso zadostovala za sprejem vseh prejetih ponudb, je Zavod v soglasju z MDDSZ dne 3.12.2012 objavil zaprtje javnega povabila »Prvi izziv«. Hkrati je bila na programih »Usposabljanje na delovnem mestu« in »Zaposli.me« k ciljni skupini dodana ciljna skupina mladih, da zaradi zaprtja »Prvega izziva« pri zaposlovanju ne bi bili prikrajšani. Poleg povečanega obsega sredstev za izvajanje programa, se je povečala vrednost kazalnikov za izvajanja programa.

Z **Aneksom št. 4 in 5** so se le prerazporedila in uskladila sredstva z doseženo realizacijo sofinanciranja.

Program Prvi izziv 2014 ima:

- **drugačno ciljno skupino:** V projekte so se vključevale brezposelne osebe s stalnim prebivališčem v statistični teritorialni enoti vzhodna Slovenija (KRVS), stare do 29 let, ki so vsaj 6 mesecev prijavljene v evidenci brezposelnih oseb,
- ima **dodan pogoj**, da ima delodajalec sedež v KRVS,
- ima **dodan pogoj**, da ponudnik z brezposelno osebo, ki jo namerava zaposliti, v zadnjih 12 mesecih pred oddajo ponudbe ni imel sklenjene pogodbe o zaposlitvi in oseba v zadnjih 6 mesecih pri ponudniku ni bila vključena v usposabljanje na delovnem mestu ali delovni preizkus.

Program Prvi izziv 2015 ima:

- nekoliko **drugačno ciljno skupino:** V projekte v okviru programa Prvi izziv 2015 se vključujejo brezposelne osebe, s stalnim prebivališčem v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, stare od 15 do vključno 29 let, ki so vsaj 3 mesece prijavljene v evidenci brezposelnih oseb in ki se ne izobražujejo ali usposablajo,
- ima **dodan pogoj**, da mora biti ponudnik vsaj eno leto registriran in da ni smel zmanjševati število zaposlenih iz nedopustnih razlogov, ohranjen je pogoj da ponudnik z brezposelno osebo, ki jo namerava zaposliti, v zadnjih 12 mesecih pred oddajo ponudbe ni imel sklenjene pogodbe o zaposlitvi in oseba v zadnjih 6 mesecih pri ponudniku ni bila vključena v usposabljanje na delovnem mestu ali delovni preizkus.

Deloitte.

Ime Deloitte se nanaša na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravno osebo, ustanovljeno v skladu z zakonodajo Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske (v izvorniku »UK private company limited by guarantee«), in mrežo njenih članic, od katerih je vsaka ločena in samostojna pravna oseba. Podroben opis pravne organiziranosti združenja Deloitte Touche Tohmatsu Limited in njenih družb članic je na voljo na www.deloitte.si.

Deloitte opravlja storitve revizije, davčnega svetovanja, poslovnega svetovanja in finančnega svetovanja za javne in zasebne družbe iz različnih gospodarskih panog. Z globalno povezanim omrežjem družb članic v več kot 150 državah Deloitte ponuja prvovrstne zmogljivosti in izjemno kakovostne storitve ter strankam omogoča vpogled v kompleksne izzive, s katerimi se soočajo pri svojem poslovanju. Deloitte ima približno 225.000 strokovnjakov, zavezanih k zagotavljanju odličnosti.

V Sloveniji storitve zagotavljata Deloitte revizija d.o.o in Deloitte svetovanje d.o.o. (pod skupnim imenom Deloitte Slovenija), ki sta članici Deloitte Central Europe Holdings Limited. Deloitte Slovenija sodi med vodilne družbe za strokovne storitve v Sloveniji, ki nudi storitve revizije, davčnega, pravnega, poslovnega in finančnega svetovanja ter svetovanja na področju tveganj, ki jih zagotavlja več kot 100 domačih in tujih strokovnjakov.

© 2015. Deloitte Slovenija